

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

BULETINUL INFORMATIV AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA

nr. 3 (12), 2014

AP(e)L la CALM/editorialul ediției

AUTONOMIA LOCALĂ, PE CÂNTARUL EUROOPTIMISMULUI (exercițiu de imaginație)

Țara noastră se grăbește să-și trăiască din plin visul european. Totuși, pe lângă dorința arzătoare de a ne simți membri cu acte în regulă ai familiei europene, trebuie să aducem valorile adevărate la noi acasă, singurele în putere să ne asigure starea de reală apartenență. Congresul Autorităților Locale a bătut deseori alarma că, uneori, în Republica Moldova, aspirațiile guvernanților nu sunt întărite și de acțiuni concrete. Cel puțin din punct de vedere al reformei descentralizării suntem prea departe de granițele spațiului comunitar, acolo unde edilii locali resimt de facto ce înseamnă autonomia. Chiar dacă autoritățile moldovenești au elaborat și aprobat strategii frumoase în acest domeniu, implementarea acestora rămâne un obiectiv de perspectivă mai apropiat sau, dimpotrivă, foarte îndepărtat.

De ani buni vorbim și discutăm, ne plângem unii altora pe problemele cu care ne confruntăm, însă carul se mișcă foarte greu. Problemele sunt bine cunoscute și ceea ce are nevoie Republica Moldova este trecerea, odată și odată, de la vorbe și declarații la acțiuni concrete, care să fie resimțite de toți cei care activează în APL, iar în final de toate comunitățile.

După ce am făcut cunoștință cu starea lucrurilor în domeniul APL în mai multe țări europene, în virtutea funcției mele, Vă propun să aruncăm o privire asupra unor elemente care caracterizează și reprezintă cu adevărat o țară europeană modernă, descentralizată și prosperă.

Tatiana BADAN, președinte CALM:

"ÎNTR-O ȚARĂ EUROPEANĂ EXISTĂ UN DIALOG INSTITUȚIONALIZAT, PERMANENT ȘI SINCER ÎNTRE PUTEREA CENTRALĂ ȘI LOCALĂ, BAZAT PE RESPECT RECIPROC ȘI ÎNCREDERE!"

1. Deci, într-o țară europeană este recunoscut și nu se pune la îndoială faptul că **temelia statului o constituie comunitățile locale și reprezentanții săi legali – autoritățile publice locale**. În acest sens, NU poate exista o țară prosperă și dezvoltată, cu comunități sărace și administrație publică locală lipsită de resurse.

(continuare în pagina 2)

4 ANI DE CALM, 4 ANI DE LUPĂ CU INERȚIA ȘI REFLEXELE CONDIȚIONATE ALE CENTRALISMULUI!

Pe 21 martie, Congresul Autorităților Locale a împlinit 4 ani de când încearcă și reușește să devină o portavoce distinctă a APL din Republica Moldova.

Crearea Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) a intervenit într-un moment de cotitură, atunci când principiul politic stătea la baza strategiilor de activitate a asociațiilor de acest gen. Pentru a limita interesele înguste de grup, CALM a venit cu o nouă filosofie și o nouă viziune în abordarea principiilor APL. Din start, am mizat pe faptul că problemele primarilor sunt comune și aceștia nu ar trebui să fie dezbrinați după anumite criterii. Încetul cu încetul, fiecare edil în parte s-a convins de importanța schimbării accentelor și de faptul că doar prin coeziunea de grup pot influența schimbarea atitudinii față de APL și, în perspectivă, viața oamenilor care i-au ales în funcții.

Astfel, de patru ani facem front comun, iar numărul membrilor crește în fiecare an. Dacă în 2010, în jurul nucleului CALM erau reuniți puțin peste trei sute de primari, astăzi numărul acestora depășește cifra de 600. Este un indiciu ferm că credibilitatea organizației noastre este în creștere, iar edilii au înțeles că atunci când sunt împreună pot rezolva mai facil unele probleme ce țin de activitatea în cadrul APL. Astfel, CALM a devenit o organizație reprezentativă și un negociator important în relațiile cu Guvernul, Parlamentul, dar și cu organisme internaționale. Care sunt cele mai mari realizări și ce teme pentru acasă mai avem de făcut? Iată întrebarea, e adevărat, una, deocamdată, cu evidentă tentă shakespeariană!

(continuare în pagina 8)

AUTONOMIA LOCALĂ, PE CÂNTARUL EUROOPTIMISMULUI (exercițiu de imaginație)

2. Într-o țară europeană, întreaga clasă politică și guvernamentală, fără excepții, **recunoaște și conștientizează că descentralizarea și autonomia locală constituie temelia progresului în toate domeniile:** administrativ, economic, justiție, lupta cu corupția, dezvoltare socială etc. NU poate exista o adevărată dezvoltare economică, justiție liberă și luptă cu corupția într-un stat CENTRALIZAT, PLIN de MONOPOLURI și unde în administrația publică domnește VERTICALA PUTERII!

3. Într-o țară europeană **NU se transferă competențe și responsabilități** către administrația locală **FĂRĂ a le transfera și RESURSELE FINANCIARE** necesare.

4. Într-o țară europeană **există un sistem de finanțe publice locale corespunzător**, care stimulează APL-urile să devină mai puternice și mai autonome, să colecteze mai multe venituri și să valorifice mai bine întregul potențial economic al teritoriului administrat. Dar nu le transformă în cerșetori și anexe ale administrației centrale, fără inițiativă și dependente în totalitate de factorul politic sau de alte nivele de administrație publică.

5. Într-o țară europeană fondurile și resursele publice naționale, destinate tuturor, **NU se împart după criterii politice.** Aceasta se numește CORUPERE, anume de aici începe flagelul CORUPȚIEI în întreaga țară. Mai mult ca atât, aceasta este profund greșit și nedrept în raport cu cetățenii care locuiesc în localitățile conduse de autorități locale care nu fac parte din categoria celor aflați la guvernare.

6. Într-o țară europeană și prosperă **DEMNITATEA și ONOAREA ALESULUI LOCAL sunt RESPECTATE**, deoarece, din toată clasa guvernamentală, anume ei se

bucură de CEA MAI MARE ÎNCREDERE din partea cetățenilor, de rând cu biserica.

7. Într-o țară europeană, organele de control, anchetă și justiție **NU sunt folosite în calitate de băte și instrumente de presiune** asupra Autorităților Publice Locale in-comode.

În sfârșit, dar nu în ultimul rând, într-o țară europeană **există un DIALOG instituționalizat, permanent și sincer între puterea centrală și locală**, bazat pe respect reciproc și încredere. Toate legile și deciziile care vizează autoritățile publice se consultă cu autoritățile locale și asociațiile sale. Lipsa unui astfel de dialog și implicări corespunzătoare în procesul decizional al APL diminuează calitatea actului guvernamental și constituie una din sursele principale de tensiuni între puterea centrală și cea locală. Lipsa dialogului conduce la adoptarea actelor neconstituționale și determină autoritățile locale să caute dreptate în stradă sau pe la instituțiile internaționale.

Deci, aceste elemente în viziunea noastră reprezintă o țară europeană spre care tindem și pe care cu toții dorim să o construim la noi în țară.

Exemple de țări europene descentralizate și cu o democrație locală puternică sunt: Polonia, Cehia, Slovacia, Statele Unite, Germania, Suedia, Danemarca, Finlanda etc. Cred că nu trebuie să vă explic despre nivelul de trai în aceste țări, rolul decisiv în bunăstarea cărora l-a jucat și-l joacă în continuare Guvernarea Locală și un sistem de administrare descentralizat.

Sper foarte mult că va veni o zi când și țara mea, Republica Moldova, va fi inclusă în rândul acestor țări cu o democrație locală veritabilă și un nivel de trai decent al populației. Sunt sigură că am putea foarte mult progresa pe această cale dacă cu toții am fi mai uniți, mai receptivi și ne-am auzi unii pe alții. Avem programe guvernamentale, strategii și legi bune în domeniul descentralizării. Avem proiecte de legi concrete în Parlament, care de mult timp trebuiau adoptate, astfel încât să producă efecte și schimbări pozitive așteptate de APL în domeniul finanțelor locale, achizițiilor publice, proprietății municipale etc. Ceea ce ne rămâne acum este mai multă consecvență, determinare și acțiuni concrete pe plan legislativ și practic. Nu mai este timp pentru noi declarații și noi promisiuni. Trebuie de trecut la acțiuni concrete!

În aceste zile, CALM a împlinit PATRU ani de la nașterea sa. Patru ani deloc simpli, dar plini de activitate în interesul tuturor comunităților locale din Moldova. O astfel de organizație este un element indispensabil al procesului de descentralizare, alături de alți actori. Credem că, datorită CALM, în prezent Vocea Administrației Publice Locale se aude tot mai tare și sperăm că va fi tot mai mult ascultată. CALM întotdeauna a fost și va fi un promotor fidel al descentralizării și autonomiei locale, în calitate de valori europene fundamentale. Considerăm că anume descentralizarea și autonomia locală reală reprezintă pilonul care permite soluționarea majorității problemelor cu care se confruntă în prezent societatea noastră atât la nivel național, cât și la nivel local. O altă cale nu există pentru modernizarea și dezvoltarea țării și comunităților noastre locale. Suntem deschiși pentru cooperare și foarte mult sperăm ca evenimentul de astăzi să constituie o nouă etapă în procesul de descentralizare și dezvoltare a unui dialog efectiv și constructiv cu Guvernarea Centrală, bazat pe respect reciproc și comunitatea aspirațiilor.

Vă mulțumim tuturor celor care au participat la nașterea și consolidarea CALM-ului! Vă mulțumim tuturor celor care ne susțineți în continuare! Vă dorim tuturor multă sănătate, succese și realizări!

**Editorial de
Tatiana BADAN,
președinte CALM**

NEGOCIERI CU ARBITRI

În cadrul Conferinței naționale „Rolul guvernării locale în asigurarea procesului de descentralizare, modernizare și integrare europeană a Republicii Moldova”, Guvernul și CALM s-au așezat la masa negocierilor, avându-i în calitate de arbitri pe partenerii de dezvoltare. S-ar putea spune că s-a spart gheața și s-a pus baza unei comunicări mai eficiente, lucru solicitat în repetate rânduri de reprezentanții organismelor internaționale care au susținut și susțin Republica Moldova în drumul său complicat al descentralizării.

Iurie Leancă le-a cerut aleșilor locali să asigure calitate în realizarea proiectelor: „Aveți șansa să demonstrați comunității că este posibil să faceți lucruri frumoase. Poate că nu este vorba de un drum, ci de îmbunătățirea unui segment, dar, cel puțin, să ne asigurăm că nu va dispărea chiar după prima ploaie ceea ce s-a investit».

La rândul său, secretarul general adjunct al Guvernului, Sergiu Palihovici, a propus crearea unei platforme de dialog direct cu reprezentanții autorităților administrației publice locale de nivelurile I și II, care se va întruni

La conferință a participat și Șeful Delegației Uniunii Europene la Chișinău, Pirkka Tapiola, care a declarat că dialogul cu autoritățile locale este unul dintre cele mai importante în societatea modernă. „În tranziția spre o democrație veritabilă, rolul autorităților locale este crucial. Autoritatea publică locală trebuie să fie consolidată. De fapt, astăzi, societățile mature nu mai doresc să fie guvernate, ci să participe nemijlocit la actul de guvernare din propriile comunități”, a mai spus Pirkka Tapiola.

Uniunea Europeană, împreună cu

autoritățile locale nu doar să desfășoare reforme, dar și să informeze populația. Trebuie să schimbăm modul de gândire a populației», a spus șeful delegației UE în Moldova.

Potrivit lui, «reforma administrației locale va deveni una dintre prioritățile Moldovei și UE dorește să vadă succese la toate etapele»

DILEMA GUVERNĂRII LOCALE: ÎNTRE A VREA ȘI A PUTEA

Ulterior, microfonul a fost oferit reprezentanților APL. Primarii și președinții de raioane au vorbit despre realizările din localitățile pe care le conduc, despre problemele cu care se confruntă, și au venit cu idei de soluționare a acestora.

Valentina Casian, primar de Strășeni:

”ASTĂZI, PARTEA LEULUI ÎN PROCESUL DECIZIONAL ÎI APARTINE BĂRBAȚILOR, DAR S-A DEMONSTRAT CĂ ACOLO UNDE ADMINISTREAZĂ O FEMEIE, LUCRURILE MERG ALTFEL!”

Prim-ministrul Iurie Leancă, prezent la eveniment, a promis că, pe lângă procesul de descentralizare, primarii vor avea mai mulți bani din proiectele de dezvoltare regională.

„Sunteți cei de a căror efort și implicare depinde bunăstarea comunităților noastre și bunăstarea cetățenilor - și în aceasta este forța dumneavoastră. Aveți puterea să faceți viața oamenilor mai bună, iar Guvernul vă va oferi tot sprijinul necesar pentru ca să reușiți”, a declarat premierul Iurie Leancă în fața a circa 700 de primari și președinți de raioane din întreaga republică, participanți la conferință.

„Cel mai important obiectiv al acestei conferințe este să vă ascultăm. Aceasta nu înseamnă că nu cunoaștem problemele din comunitățile republicii, dar este nevoie să le discutăm la nivel de percepții și de soluții. Vreau să vă spun că plecările mele în teritorii, întâlnirile cu cetățenii nu sunt pentru o simplă bifare a unei activități - scopul lor este să discutăm despre problemele existente”, a mai precizat Iurie Leancă.

Premierul a vorbit și despre dezvoltarea locală, rurală și regională, care în ultimii ani a beneficiat de o atenție sporită. „Doar prin europeanizare și modernizare vom putea asigura o Guvernare locală reală”, a spus Iurie Leancă. În acest context, prim-ministrul a reamintit despre asistența externă, de care beneficiază în ultimii patru ani Republica Moldova, pentru dezvoltarea mai multor sectoare.

semestrial. „Acest for permanent ne va permite să cunoaștem realizările și spiritul inovativ al primarilor în furnizarea serviciilor locale și va răspunde necesității de a îmbunătăți comunicarea cu colegii, dar și dialogul cu cetățenii», a spus Sergiu Palihovici.

COMISIE SPECIALĂ PENTRU MONITORIZAREA REFORMELOR

Pirkka Tapiola, șeful Delegației Uniunii Europene la Chișinău:

”UE VA CREA ÎN MOLDOVA O COMISIE SPECIALĂ PENTRU MONITORIZAREA REALIZĂRII REFORMELOR!”

Guvernul Republicii Moldova, vor crea o comisie specială pentru monitorizarea reformelor și eficiența acestora. Diplomatul a spus că “Moldova tinde spre democrație, pentru aceasta se întreprind numeroși pași, reforme, inclusiv a început procesul de decentralizare a puterii, ceea ce, cu certitudine, este corect”.

Potrivit lui, “una dintre problemele principale ale Moldovei este faptul că societatea nu cunoaște toate avantajele integrării în UE și crede că piața din țară va putea propune doar produse europene, dar nu este așa”.

“Pentru importul produselor europene în Moldova, precum și exportul produselor moldovenești pe piața europeană urmează a fi desfășurate numeroase întreprinderi și realizat un volum enorm de lucru. În primul rând, Acordul de asociere va oferi locuitorilor Moldovei multe perspective. Republica Moldova este prima țară din Parteneriatul Estic și CSI care va beneficia de regim fără vize, precum și de acces la piața enormă a UE, fără impozite”, a spus Tapiola.

Oficialul european consideră că “în rezultatul acestui fapt, creșterea PIB-ului va constitui 5,3%, ceea ce va permite majorarea numărului de locuri de muncă în Moldova”.

“Este vorba despre liberul comerț cu UE și nimeni nu intenționează să blocheze accesul produselor autohtone pe piață. Pentru ca locuitorii Moldovei să înțeleagă acest fapt, trebuie ca au-

Merită atenție acest eveniment, unul care ne-a întrunit pe noi toți, pentru a discuta probleme și a identifica soluții. Este un moment așteptat de mai mult timp de APL de nivelul unu, și anume un dialog eficient cu puterea centrală. Sunt primar la primul mandat, dar aici, în mesajul meu, o să vorbesc doar despre câteva probleme cu care se confruntă majoritatea primarilor din RM. Prima, și o problemă foarte majoră, constă în controalele interminabile. Pe parcursul a trei ani de administrare, m-am confruntat cu astfel de fenomene eu și toți ceilalți primari care se află în această sală. CNA, Curtea de Conturi, Procuratura și acum, recent, și Poliția Economică, care vin la primărie, solicită documente fără a prezenta un act în care să fie clar specificat ce domeniu de administrație publică locală verifică, care este tematica, care este titlul

NEGOCIERI CU ARBITRI

controlului ș. a. m.d. Mai mult ca atât, organele de justiție, astăzi, anulează, abrogă deciziile Consiliului local, iar autoritățile locale nici nu sunt invitate în proces. Astfel, noi suntem lipsiți de teren, de bunuri, căci împrumutarea persoanelor fizice prin hotărâre de judecată duce la aceea că autoritățile locale sunt lipsite de bunuri fără ca să cunoaștem ce se întâmplă la noi, în localitățile pe care le administrăm. Este regretabil acest fapt, care se întâmplă nu numai la Strășeni, dar și în alte localități din RM.

Un alt subiect foarte important - statele de personal. Cum funcționăm noi, care este personalul, competențele care sunt delegate, cum pot primarii să asigure ordinea publică neavând niciun angajat pentru a asigura ordinea publică în localitățile pe care le administrează? Da, acest proces a fost discutat și anul trecut, în cadrul unei ședințe a Consiliului de administrație CALM, la care a participat și d-nul Filat. A urmat o hotărâre de Guvern cu tip de recomandare, dar, cu regret, această limită a fost păstrată și acum, la nivel de raion, iar noi ne învârtim în același cerc și nu știm ce să facem cu acei funcționari ai primăriei care activează de zeci de ani. Și nu putem să ne exercităm acele atribuții, acele competențe care ne sunt delegate. Mai mult ca atât, eu am să menționez astăzi cazul de la Strășeni, căci am transmis spre avizare, așa cum prevede legea, statele de personal. Din păcate, nu știm din ce motiv au ajuns cu întârziere la Cancelaria de Stat. Noi am primit abia pe data de 5 martie un răspuns că scrisoarea a fost recepționată de Consiliul Raional. Și eu întreb, de ce? Nu mai vorbesc de faptul că nu a fost respectată legea cu privire la petiționare, dar mă întreb de ce cei care au solicitat avizarea statelor de personal nu ne-au informat pe noi, autoritățile locale de nivelul întâi, căci noi așteptam aceste state de personal? Din păcate, iată ce se întâmplă dacă este o lipsă de comunicare sau comunicare ineficientă.

Și ultimul subiect la care am vrut

să fac referință astăzi. 18 la sută dintre primarii din RM sunt doamne și, credeți-mă, femeile primari se confruntă cu zeci, ba cu sute de probleme mai multe decât bărbații, deoarece persistă acest vechi stereotip cu privire la locul femeii și implicarea ei în procesul decizional. Trebuie să recunoaștem că, și astăzi, partea leului în procesul decizional îi aparține bărbaților, dar s-a demonstrat că acolo unde administrează o femeie, lucrurile merg altfel. Femeia are aceleași capacități de a administra localitățile, de aceea mesajul meu, d-ilor primari din RM, este de a întreprinde măsuri.

Constantin Cojocaru, primar de Edineț:

"CAPUL PLECAT, SABIA MAI UȘOR ÎL TAIE!"

Onorată guvernare **integră (!)** din Republica Moldova! Vin să mă adresez la cea de-a 7-a Conferință Națională ce vizează rolul administrației publice locale. Am greșit ceva? Gândul acesta mi-era cu trei ani și ceva în urmă, atunci când începusem să tragem carul împreună, pentru că pentru mine și pentru toți cei prezenți în sală guvernarea înseamnă atât administrația centrală, cât și administrația publică locală. Gândeam atunci că mesajul pe care-l voi începe peste trei ani și ceva va ține de rolul în procesul de **finalizare (!)** a reformei de descentralizare. Se

vede că mioriticul din noi, căruia îi este dată soarta de **Capul plecat, sabia mai ușor îl taie**, își lasă amprenta mult peste noi, de a fi lăsători, de a fi mai puțin insistenți. Atunci, cu 3 ani și ceva în urmă, poate 4, eram un copil care abia se născuse, cu numele CALM. La patru ani deja suntem măricei și ne bucură faptul că, împreună cu administrația centrală, în sfârșit, astăzi, pentru prima dată am revenit pe picioare. Am certitudinea că vom merge sigur înainte și poate la cea de-a 7 conferință ne vom revedea, dacă nu în aceeași componență, atunci în una aproximativ aceeași.

M-ar bucura, d-nule prim-ministru, ca la ședința Guvernului să văd reprezentanții administrației publice locale, nu numai 4 procente și ceva a comunităților din RM, dar să văd inclusiv un reprezentant al primarilor, fie doamna președinte sau directorul executiv al CALM-ului. Eu cred că prezența vocii APL la ședințele de Guvern ar fi destul de oportună.

Tot cu trei ani în urmă, primisem promisiunea că cel puțin doi primari vor avea acces liber în locația Guvernului, fapt care nici până în ziua de astăzi nu s-a îndeplinit. Și asta, în situația în care nu ne costă nimic.

Sigur, a ne asculta este foarte important, dar aceasta se reduce deseori la o simplă ascultare. Mai puțin ne auzim. A ne auzi înseamnă că atunci când este o problemă a localităților și când cuțitul ajunge la os, iar bieții primari se văd ajunși în stradă, cel puțin să fim auziți în prezența unei fațete a Guvernului RM. Ar fi foarte frumos și ar costa mai puțin.

E demonstrat de statistici și sondaje și nu e nevoie de un spor de dovezi în favoarea ideii că oamenii au încredere în APL, anume în primarii aceștia, care s-au adunat în această sală, iar lucrul acesta nu ne spune altceva decât faptul că intercomunicarea trebuie să existe între noi și trebuie să fie pe potrivă, de la egal la egal. Am citit printre rânduri lucruri pozitive din ceea ce a spus domnul secretar al Guvernului. Speram ca acest lucru să se întâmple

cu 3 ani și ceva în urmă, dar poate din motivul că suntem mioritici, suntem, în același timp, mai înceți. Să fie doar această întârziere!

Vreau să mă adresez atât Guvernului, cât și Parlamentului, cu multitudinea de legi inutile, cu care ne trezim peste noapte, votate la pachet. Ce înseamnă a vota la pachet plafonarea taxelor locale, nediscutând absolut deloc legea în Parlament? Oare nu înseamnă corupție citită printre rânduri? Pentru că, fiecărei autorități în particular i-au fost aduse pagube de la zeci de mii până la zece milioane de lei primăriei Chișinău, de exemplu. Am fi foarte bucuroși ca anume astfel de legi să fie votate nu în ultima seară de activitate a Parlamentului, dar să fie aprobate atunci când sunt deja coordonate și cu vocea administrației publice locale. Mă adresez partidului primarilor din RM, avem un partid PPM, vocea poporului din Republica Moldova! Am fi foarte bucuroși ca colegii primari, pe care îi avem în Parlament, să-i avem nu numai pe scaun, dar și prin vocea activă și văzută, pe care noi, din păcate, nu o simțim. Avem câțiva primari prea puțini bătaioși, dar ne dorim ca ei, veniți din talpa noastră, să înțeleagă și să explice altor demnitari că problemele localităților sunt primare, pe urmă Uniunile vamale și Europene. Omul își vrea rezolvată problema astăzi: el vrea lumină pe stâlp astăzi, el vrea canalizarea astăzi, indiferent care uniune va fi mâine sau poimâine.

Grație tuturor colegilor primari și partenerilor de dezvoltare, CALM are un ziar - Vocea administrației publice locale. Am fi foarte bucuroși dacă ar fi deschiderea Guvernului întru susținerea acestei publicații, care a dorit să fie una comună, a administrației publice în general, astfel încât să ajungă nu numai la primari, președinți de raioane, dar și la întregul popor al Republicii Moldova.

Victor Său, președintele raionului Soroca:

"DOAR CU UN EFORT COMUN VOM REUȘI SĂ ASIGURĂM DESFĂȘURAREA CU SUCCES A PROCESULUI DE DESCENTRALIZARE, MODERNIZARE ȘI INTEGRARE A RM ÎN UE!"

De la începutul procesului de tranziție economică, socială și politică, Guvernul RM, în comun cu autoritățile publice locale, au făcut eforturi continue și considerabile pentru a îmbunătăți procesul de guvernare și sistemul administrației publice. Consider că toți cei prezenți în sală sunt de acord cu afirmația că doar cu un efort comun vom reuși să asigurăm desfășurarea cu succes a procesului de descentralizare, modernizare și integrare a RM în UE.

Vom înteprinde totul pentru a consolida statul democrat, bazat pe supremația legii. Reforma de descentralizare este importantă pentru modernizarea statului și vizează asigurarea cu o autonomie reală a administrației locale, noțiune care, uneori, este talmăcită și înțeleasă greșit. În ultimul timp, mai mulți demnitari consideră că au dreptul la o autonomie deplină, chiar absolută, ceea ce nu este corect. De la autoritățile centrale au fost delegate doar o parte de atribuții și se presupune o viziune clară asupra responsabilităților care vor fi transferate către administrația publică locală. Important, descentralizarea înseamnă nu doar delegare de atribuții, dar și responsabilitate. Pentru realizarea acestui obiectiv a fost adoptată Strategia națională de descentralizare, totul se întâmplă programat și sunt convins că am ajuns în perioada când reprezentanții administrației publice locale sunt pregătiți pentru această reformă. Am moștenit, cu regret, de la fosta guvernare un sistem de conducere practic totalitar, care a stagnat dezvoltarea societății și am avut nevoie de atât amar de vreme pentru a democratiza societatea nu doar pe hârtie, dar real. Procesul democratizării a demarat în 1999, când am gustat pentru prima dată ceea ce înseamnă autonomia locală. Atunci s-a pus baza democrației, pentru că în 2001 să se realizeze alte reforme teritorial-administrative și să revenim la sistemul sovietic. A fost creat și un minister de administrație publică, care constrângea în mod direct și indirect inițiativa locală, o dezvoltare oscilatorie nu prea benefică. Acum vrem o autonomie locală totală, care foarte frumos ne este oferită de Guvern, ne-am școlit, dar nu v-ați pus întrebarea: oare o să putem administra și gestiona lucrurile calitativ în primăriile unde sunt doi specialiști în cruce, oare nu se cere o resetare teritorial-administrativă, oare nu a venit timpul regionalizării? La moment nu corespundem nici ca număr de populație, nici drept capacitate financiară,

care ne-au încredințat administrarea - a țării, a raioanelor sau a satelor, indiferent de culoarea politică, ne vor penaliza dur la alegerile ulterioare, dacă vom fi sub așteptările lor. Guvernul RM a ales vectorul european de dezvoltare, premisă care impulsionează dezvoltarea societății contemporane. Menirea autorităților Republicii Moldova este de reacționa rapid la cerințele timpului, de a se autoinstrui continuu, pentru a fi gata de a răspunde la provocări.

Rodica Cucereanu, primar de Crihana Veche:

"ESTE IMPORTANT SĂ CONȘTIENTIZĂM CĂ PUTEREA LOCALĂ ESTE ÎN STARE SĂ COORDONEZE INTERESELE DE ZI CU ZI ALE CETĂȚENILOR!"

Avem o autonomie reală sau nu? Este foarte dificil să spui, pentru că avem foarte multe probleme. Și aceste lacune se simt, dezvoltarea de mai departe a autonomiei locale este determinată de nevoia de a depăși aceste contradicții. Este important să conștientizăm că puterea locală este în stare să coordoneze interesele de zi cu zi ale cetățenilor și ale statului și să mențină calitatea vieții publice la nivelul formațiunilor administrativ-teritoriale. Aș vrea ca acest dialog să continue. Iar noi, administrația publică locală, trebuie să facem tot posibilul ca să-i convingem pe cetățeni noștri că ei sunt obiectul de bază al sistemului autonomiei locale. Cele mai mari provocări, pe care ar trebui să le trecem, sunt legate de sistemul finanțelor publice locale și dacă va fi implementată legea, cred că va fi asigurată autonomia financiară, vom fi racordați la niște standarde europene și, respectiv, va fi schimbată calitatea vieții cetățenilor noștri. Aș avea o rugămintă, stimați guvernanți, atunci când puneți pe seama primarului niște responsabilități, niște competențe, să ne asigurați și cu resurse financiare, ca să putem acoperi aceste competențe.

Am așteptat foarte mult și cu încredere parafarea Acordului de aderare a RM la UE - pentru democrație, pentru libertatea circulației în spațiul comunitar, pentru schimbare, pentru progres, pentru demnitate și ca cetățenii, care se consideră europeni, să aibă credință că doar împreună putem învinge

aceste provocări și aceste probleme de zi cu zi. Avem mari speranțe la accesarea de fonduri europene, pentru a asigura orașele, comunele, satele noastre cu proiecte care să aducă civilizație și să aducă dezvoltare comunităților noastre. Să aducă un viitor mai bun pentru RM.

Dorin Chirtoacă, primar de Chișinău:

"RELANSAREA ÎNCREDERII ÎNTRE ADMINISTRAȚIA CENTRALĂ ȘI CEA LOCALĂ ESTE CRUCIALĂ, ÎN PRAJMA ALEGERILOR PARLAMENTARE!"

Timp de 23 de ani de la independență, am avut stabilitate numai la nivelul local. Noi nu am avut niciodată alegeri anticipate la nivel local, mă refer în ansamblu pe toată Moldova. Este singura administrație care a asigurat continuitatea actului guvernării, dovadă este și legătura strânsă pe care consiliile locale și primăriile au reușit să-o realizeze cu cetățenii. Pe parcursul acestor 20 de ani și ceva, prea puține competențe au fost transmise de la nivelul central la cel local, iar în loc de descentralizare am avut mai mult centralizare. Dacă vorbim real, la ziua de astăzi primăriile nu pot fi numite sută la sută autorități publice, ci în primul rând prestatori de servicii - apă, căldură, salubritate, iluminat. Autoritatea publică impune și posibilitatea de implementare, de constrângere a celor care încalcă legea! Astăzi, niciun primar nu poate aplica nicio amendă și aici este contradicția dintre așteptările oamenilor și posibilitățile reale ale administrației publice locale. Mult timp acest lucru nu poate continua, de exemplu oriunde în vest, atunci când este o neregulă la fața locului: aruncarea unui muc de țigară, parcare neregulamentară, construcție neautorizată, reacția în mentalitatea oamenilor este următoarea - dacă nu fac ordine, vine Primăria și le pune amendă. La noi care este reacția la nivel de cetățeni? Vinovată este Primăria. Oamenii nu știu că primarul nu are competența de a pedepsi. În ceea ce privește descentralizarea. Despre aceasta, constant, insistăm pe parcursul ultimilor ani atât la nivel de primării, consilii locale, consilii raionale, Parlament, Guvern, cât și al forurilor europene, partenerilor de dezvoltare, cărora le mulțumim mult pentru suportul lor în edificarea unei APL puternice. Din 2009-2010 înapoi, împreună cu toții am asigurat guvernarea democratică în Republica Moldova. Parcă am pornit pe un drum al descentralizării, s-au elaborat strategii, de ce atunci în ultimii ani suntem martorii unor procese evidente de centralizare? Poliția, în loc să fie descentralizată, a fost centralizată la un nivel la care, practic, și-a separat atribuțiile de APL. Ultimele evenimente de regres în implementarea Legii Finanțelor Locale, domeniu în care am ajuns la neînțelegeri și probleme de ordin național. Practic, partenerii europeni au

fost duși de nas, iar decizia guvernelor Suediei și SUA de a stopa finanțarea proiectelor de descentralizare a fost o reacție care era de așteptat. De unde această idee că primarii și președinții de raioane nu ar fi pregătiți să-și asume plenar toate atribuțiile? Cea mai mare responsabilitate vine prin votul cetățenilor care te-au ales și cu care trebuie să te întâlnești să le răspunzi la întrebări! Ar trebui să fim corecți unii cu alții. Colegii europeni văd că sunt situații mai proaste în Ucraina, în altă parte, și ei își dau seama că în cazul în care ar suspenda procesul de apropiere

de Uniunea Europeană vor pierde cetățenii și nu autoritățile.

Vorbim și despre educație - mutarea școlilor de la nivelul primăriilor la cel al consiliilor raionale, pentru că este mai greu de optimizat numărul instituțiilor de învățământ din fondul consiliilor locale, dar principiul cum să-l respectăm? De asemenea, sunt o serie de legi care nu au fost modificate pe parcursul ultimilor ani, dimpotrivă, situația s-a înrăutățit. De exemplu, în privința comerțului neautorizat, competențele poliției în ceea ce privește acest fenomen au fost diminuate. Atunci cum să nu avem noi o piață de la începutul până la sfârșitul localității? În același timp, sunt piețe care stau goale în municipiul Chișinău. Salubritatea - s-a mers până la anularea taxei, ceea ce va paraliza activitatea unor APL. La fondul locativ am avut ultima oară și un caz de deces. De ce? Pentru că nu au fost transmise în totalitate blocurile la locatari, doar pe jumătate. Cetățeanul este proprietar în apartamentul său, dar cum iese din casă este deja chiriaș. Asta nu este în regulă, asta este, cum ar fi vorba ceea, pe jumătate gravid. E nevoie de o lege prin care toate blocurile să fie transmise la locatari. Mai sunt legi care au adus chiar și pagube, și anume Legea taxelor locale, cu sălile de noroc și cazinourile sau anularea taxei pentru posesorii auto. În toată lumea este o asemenea practică, pe lângă Fondul Rutier Național, se dă dreptul autorităților locale să aprobe taxe pentru deținătorii de automobile. De obicei, se pune la același nivel. Iată sursa pentru ca fiecare gospodar să-și poată acumula niște fonduri pentru rezolvarea problemei drumurilor locale. Ceea ce se transferă de la Guvern este un lucru bun, dar se poate și mai bine.

Pentru a rezolva aceste probleme, la care m-am referit, nu cred că avem nevoie de prea mulți bani. Este nevo-

nici județelor din România, nici regiunilor din Ucraina. Avem relații bune de colaborare, dar totul până la o vreme. La general, toate propunerile politice au fost animate de intenția de a îmbunătăți serviciile publice, de a veni mai aproape de omul de rând prin oferirea serviciilor calitative. Nu voi înceta să spun și să susțin - **se poate guverna de departe, dar se poate administra numai de aproape.** Pentru descentralizare, atenție la cotitură, deoarece nu avem dreptul să greșim, orice pas trebuie bine gândit, bine măsurat. Cei

NEGOCIERI CU ARBITRI

ie în primul rând de voință politică, în așa fel încât să relansăm încrederea între administrația centrală și cea locală. Acest lucru este unul crucial, care ar putea ajuta la câștigarea detașată a alegerilor parlamentare de către partide proeuropene. În momentul în care apare corectitudinea, respectul reciproc, automat apare și motivația de a lupta pentru ceva mai bun.

Elena Bodnarenco, primar de Soroca:

"NU TREBUIE SĂ SE INTERVINĂ DOAR DUPĂ CE PARTENERII DE DEZVOLTARE AU FĂCUT ANUNȚUL DE SISTARE A FINANȚĂRII REFORMEI DE DESCENTRALIZARE!"

Evenimentul este unul important și are un motto foarte bun, ce-i drept în întârziere de aproximativ 4 ani, deoarece despre comunicarea și conlucrarea tuturor nivelurilor puterii este logic de vorbit la începutul mandatului, atunci când este timp de pregătit calitativ baza legislativă, de implementat proiecte-pilot, de multiplicat experiențele la nivel național. Dar nu cu jumătate de an înainte de alegeri, atunci când este complicat de reușit ceva. Neplăcută a fost situația când sute de primari au ieșit în Piața Marii Adunări Naționale, organizând acțiuni de promovare și protest, iar autoritățile nu au ținut cont de revendicările lor, nici în mărunțișuri cum ar fi normativele în ceea ce privește statele de personal, nici în ceea ce tine de consumul de benzină, numărul de telefoane în primării și finanțele publice locale, problemele ce țin de achizițiile publice ș.a. Nu trebuie să se intervină doar după ce partenerii de dezvoltare au făcut anunțul de sistare a finanțării reformei de descentralizare. Frumos sună cuvintele **integrare europeană**. Astăzi de această sintagmă sunt atașate chiar și bunicuțele care comercializează semințe – cu cât este mai mare cursul valutar față de euro, cu atât semințele sunt mai scumpe. În con-

text, aș vrea să-i întreb pe partenerii noștri europeni – Republica Moldova se va asocia Uniunii Europene ca un stat integru? Există un număr anumit de localități care, pe parcursul mai multor ani, nu au primit resurse pentru dezvoltare, și asta pentru că mărirea sa, alegătorul, a ales un primar din partide incomode. Multe din aceste localități vor rămâne în afara familiei europene. Această întrebare este și mai potrivită, după ce cele trei partide din Coaliția de guvernare au semnat un acord de ignorare a PCRMLa nivel local, în pofida faptului că partidul nostru reprezintă aproape 50 la sută dintre alegători. Și astăzi, atunci când colegului din opoziție i se oferă cuvântul, mai mulți primari au ieșit din sală, în timp ce noi vorbim despre conlucrare, dialog. Știu că multora nu le plac cuvintele mele, dar deschideți Legea cu privire la Bugetul de Stat pentru anul 2014 și identificați resursele pentru dezvoltarea orașelor Bălți, Soroca, Glodeni, Rîșcani, Drochia, Otaci, Taraclia, Basarabeasca, Vadul lui Vodă – n-o să le găsiți! Nici pentru orașul Chișinău, reprezentat de liberali, bani nu s-au găsit. Toate resursele financiare și logistice, inclusiv conferința de astăzi, sunt îndreptate pentru ca puterea actuală să se mai rețină un mandat. Bani sunt investiți în școli, care, ulterior, vor fi optimizate, se pompează finanțe în ape ducte, la care cetățenii nu se conectează din cauza sărăciei. Sub lozinca autonomiei locale și a descentralizării sunt anulate modificările din Legea privind finanțele locale. Desigur, cel mai bine este să colaborezi cu președintele raionului, care direcționează 60-70 la sută din banii acumulați de orașe satelor și le presează să adere la partidele de la putere. Vreau să-i adresez o întrebare lui Pirkka Tapiola: există în țara sa sau în alt stat european așa cazuri când președintele de raion spune – vrei 300 de mii de lei pentru reparația drumurilor, treci în partidul meu?! Putem vorbi multe, dar nu are sens. Orice rezultate ar avea această conferință, orice promisiuni s-ar face, acestea nu vor fi onorate de guvernare.

Alexandru Ambros, primar de Ungheni:

"SĂ NU PIERDEM ACEST TIMP VALOROS, PÂNĂ ÎN 2015 VOM AVEA COMPETENȚE ADĂUGĂTOARE!"

Eu vreau să-mi exprim satisfacția pentru genericul acestei conferințe și o să mă strădui să vorbesc anume la tema propusă, care ține de rolul nostru, al celor din administrația publică locală, în procesul de descentralizare, de modernizare și cursul de integrare europeană. S-au spus foarte multe lucruri cu adevărat corecte și s-a spus că acel dialog care a existat până acum între autoritățile locale și centrale n-a fost chiar unul absolut perfect, dar nu pot să fiu de acord cu vorbitorii care au declarat că el a lipsit. El nu a fost foarte eficient și faptul că această conferință are loc acum rezultă din aceea că există o voință de a face ca să existe această platformă, pe care urmează s-o perfecționăm în continuare. S-a vorbit despre descentralizare, desigur că este o întrebare foarte concretă. Eu

vreau să vă spun, dragi colegi, eu am fost printre primarii care au susținut ideea ca Strategia de descentralizare să fie aprobată de urgență și cât se poate de repede. S-a ajuns la ideea să facem această pilotare în cele patru entități. De ce nu am putea activa foarte efectiv, să acumulăm acea bună experiență care va fi depistată în aceste entități? Acest lucru trebuie să-l facem cu siguranță. Noi, noțiunea de descentralizare o înțelegem doar prin delegarea de competențe de la nivelul central către nivelul local, dar nu vedem că trebuie să descentralizăm și competențele pe care le avem acum, la moment, și la care trebuie să facem față. Noi avem în competențele noastre instituțiile publice, noi avem întreprinderile municipale, care nu tot timpul lucrează perfect. S-a spus că sunt limite la motorină, la convorbiri, la statele de personal. Am impresia că mulți nu cunosc. Oameni buni, deja ni s-a dat nouă acest drept. Noi, prin Consiliul local, putem stabili limita respectivă și la convorbiri telefonice, și la deplasările cu automobilul, noi putem să decidem organigrama. Asta deja înseamnă descentralizare și dacă nu am făcut-o până la moment înseamnă că n-am folosit careva resurse interne pe care le avem. S-a spus că, uite, în domeniul învățământului au trecut școlile de la primării la consiliile raionale. Stimăți colegi, sunteți martori, n-au trecut școlile nicăieri, unde au fost acolo au rămas, doar că s-a dat autonomie. Vă dau un exemplu foarte simplu. Am făcut o analiză în ceea ce privește gestionarea resurselor operaționale, care înseamnă lumină, căldură, apă, canalizare. În aceeași perioadă a anului trecut, când bugetul era distribuit prin intermediul primăriei, și acum, când școlile își decid singure bugetele. Au scăzut resursele financiare pentru întreținerea acestor instituții, dar numărul de persoane a crescut. Asta înseamnă că deja s-a făcut optimizare. Eu înțeleg lucrul acesta nu ca centralizare, dar ca o descentralizare la nivel local. Noi trebuie să vedem competențele pe care le avem în teritoriu și să încercăm să generăm niște venituri în teritoriile respective. Asta va însemna o pregătire pentru competențele care vor veni. Să nu pierdem acest timp valoros, până în 2015 vom avea competențe adăugătoare. Modernizarea țării trebuie să înceapă de la modernizarea noastră. Eu, ca șef al delegației RM la Congresul Puterilor Locale și Regionale din cadrul Consiliului Europei am stat de vorbă cu reprezentanții Poloniei, care mi-au spus un lucru, pe care, la început, l-am privit cu scepticism: Să nu credeți că lipsa de resurse financiare este cel mai principal impediment în progresul, modernizarea țării dvs., principalul impediment este lipsa de proiecte fezabile, lipsa conceptelor clare, cu sustenabilitate. Aici este rolul nostru, al autorităților publice locale, să putem genera aceste proiecte și să putem merge înainte.

DE CE LEGEA PRIVIND FINANȚELE PUBLICE LOCALE TREBUIE APLICATĂ PE ÎNTREG TERITORIUL R.MOLDOVA?

La Chișinău, Guvernul și Congresul autorităților locale a convocat sute de primari pentru a discuta despre descentralizarea puterii. Mulți primari, precum și donatori occidentali, sunt nemulțumiți că o lege care ar fi fortificat autonomia financiară a localităților a fost amânată de către autoritățile centrale și aplicată experimental doar în trei raioane și municipiul Chișinău. Primarii din regiunile respective recomandă cu căldură aplicarea legii peste tot.

„Suntem în câștig”, au spus mai mulți primari din Basarabeasca, Ocnița și Râșcani, raioane în care începând cu acest an este aplicată în mod experimental Legea privind finanțele publice locale.

Iurie Lupu este primarul satului Hădărăuți, raionul Ocnița. Bugetul localității s-a majorat în acest an cu 410 mii de lei, ajungând la peste 1 milion de lei. Bugetul s-a format nu în funcție de cheltuieli, după principiul cine are cheltuieli mai mari, primește mai mult, cum se proceda în trecut, ci în corespundere cu numărul de locuitori, întinderea teritorială și puterea economică a comunității, inclusiv capacitatea primarului de a atrage investiții. Dar cel mai important, spune Iurie Lupu, e că nu mai trebuie să stea cu mâna întinsă la Consiliul Raional, întrucât banii vin direct în haznaua Primăriei.

„Știm foarte bine cum erau

repartizați banii după culoarea politică. Dacă eram de altă culoare politică decât majoritatea din consiliul raional nu aveam ce căuta acolo. Se dădeau bani doar la satele unde primarii erau de aceeași culoare politică. Acum banii vin direct la noi fără să stăm cu mâna întinsă acolo.”

Iurie Lupu spune că acum are mâinile dezlegate să rezolve problemele prioritare din sat, în special cele sociale, întrucât are libertatea de a decide unde să aloce banii din buget. Motiv din care, spune edilul, este motivat să colecteze cât mai multe venituri din impozite locale:

„Suntem interesați să cerem patentă deținătorilor de

tractoare. La fel e și cu taxele locale. Dacă până acum ne era totuna, acum vedem dacă un magazin se află mai în centru cerem mai mari impozite. Cu cât e disciplina mai mare în sat, cu atât mai mulți bani avem în buget.”

Și bugetul primăriei satului Sauca din Ocnița este mai mare în acest an cu 256 de mii de lei, spune primărița Iraidă Jitari: „Ne-am permis în acest an să ne punem iluminare stradală din conturile personale, să ne dotăm grădinița cu materiale care nu ni le permiteam până acum. Putem să inițiem proiecte. Ca să ai bani trebuie să apelezi la un proiect. Ca să inițiezi un proiect trebuie să ai bani ca să-l plă-

tești. Respectiv, nu poți atrage finanțe până nu ai cu ce plăti proiectul. Aceasta ne dă posibilitatea ca să putem cu banii noștri să facem ce ne-am propus.”

Și în raionul Râșcani bugetele primăriilor s-au majorat în acest an cu circa 15 la sută. Mai mare este însă și responsabilitatea care cade pe umerii primarilor spune președintele raionului Râșcani, Ion Parea: „Noi trebuie să acumulăm mult mai multe resurse financiare la formarea bugetului. Alte raioane, alte primării, unde nu s-a produs descentralizarea financiară, se axează mai mult pe dotațiile din partea statului și mai puțin se gândesc să acumuleze resurse financiare. Pe ai noștri primari însă îi disciplinează această descentralizare.”

Chișinăul deocamdată nu este avantajat de autonomia financiară. Edilul capitalei Dorin Chirtoacă dă asigurări însă că și municipalitatea va avea de câștigat: „Pe moment noi am avut un minus la încasări, pentru că s-a diminuat procentul defalcărilor de la anumite taxe și impozite. E vorba, în special, de impozitul pe venit de la persoane fizice, care inițial a fost 55 la sută, a fost micșorat la 45, ulterior majorat până la 50, dar oricum este mai puțin față de cât acumulam anterior. Dar pe termen mediu și lung toți vor avea de câștigat.”

Majoritatea primarilor, întruniți la inițiativa premierului Leancă la Chișinău pentru

a discuta despre descentralizarea locală, și-au exprimat din nou indignarea că Legea finanțelor locale făcută din banii donatorilor străini a fost amânată pentru 2015. Deși, inițial, ar fi trebuit să fie pusă în aplicare în toate localitățile începând cu 2014, așa cum au recomandat și partenerii de dezvoltare europeni și americani. Șeful delegației UE în Moldova Pirkka Tapiola, prezent la adunarea primarilor, și-a exprimat și el îngrijorarea față de întârzierea punerii în aplicare a noului sistem de finanțare.

Mulți primari au presupus că deputații au amânat aplicarea legii pentru a miza pe sprijinul autorităților locale în acest an electoral, înțelegând că singura modalitate de a-i fideliza este păstrarea unei dependențe financiare. Deputații au negat acest lucru invocând că motivul amânării este necesitatea de a îmbunătăți norma legală, mai exact revizuirea taxelor locale, impozitului de proprietate și a celui pe venit.

Amintim că, decizia majorității parlamentare de a nu aplica imediat legea a dezamăgit Guvernul SUA și cel al Suediei care au decis să suspende finanțarea proiectelor de descentralizare în Republica Moldova, în același timp, însă, să continue finanțarea altor proiecte menite să dezvolte capacitățile autorităților locale de a oferi servicii mai bune cetățenilor.

Sursa: Europa Liberă

4 ANI DE CALM, 4 ANI DE LUPTĂ CU INERTIA, ȘI REFLEXELE CONDIȚIONATE ALE CENTRALISMULUI!

În condiții uneori incerte, timp de 4 ani de când reprezintă drepturile și interesele APL, CALM a reușit impulsivizarea rezolvării mai multor probleme ale APL. Care sunt realizările și decepțiile acestei perioade, a reușit CALM să devină un adevărat sindicat al APL, discutăm cu președintele CALM, Tatiana Badan și directorul executiv al organizației, Viorel Furdui.

Dintr-o organizație tânără, la 21 martie 2010, în 2014 CALM a atins maturitatea și a devenit o portavoce a APL, un nume cunoscut și recunoscut nu numai în țară, dar și peste hotarele ei...

Viorel Furdui: Pe 21 martie, 2010 a avut loc Adunarea generală de constituire a CALM-ului, la care au participat circa 300 de primari, președinți de raioane, înalți demnitari de stat din partea Parlamentului și Guvernului, dar și numeroși parteneri de dezvoltare. De la bun început, dacă vorbim despre mari realizări, eu cred că așa spune despre faptul că am fost și suntem o organizație care a încercat și a reușit să consolideze societatea primarilor, președinților de raioane, consilierilor, celor care activează în cadrul APL. Indiferent de coloratura politică, ideologică, membrii CALM s-au unit sub principiile unor idei comune – rolul APL, descentralizarea, autonomia locală. Fără comunități locale puternice nu vom avea o țară europeană și nu vom putea realiza, transpune în viață strategiile care se elaborează cu duimul. Am convins oamenii prin fapte că unicul nostru scop este de a le reprezenta interesele în mod constant, principial. Acești 4 ani de CALM nu au fost întotdeauna... calmi - alegeri peste alegeri, instabilitate politică, dar am ajuns la o etapă când 2/3 și chiar mai mult dintre reprezentanții APL cred în CALM, sunt alături de CALM. În prezent, CALM este recunoscut ca un partener puternic și principial de dialog, de dezvoltare, atât pe plan intern, cât și pe cel extern. Desigur, câteodată mai ies scânteii în discuțiile cu Parlamentul, Guvernul, dar este ceva normal.

Cu anumite rezerve, ați reușit deblocarea dialogului cu puterea centrală, chiar dacă în acești 4 ani primarii au ieșit masiv de două în PMAN, în apărarea descentralizării și autonomiei locale...

Tatiana Badan: Nu e vorba de măsuri extremiste, este o situație care poate fi caracterizată prin vorba populară – cuțitul a ajuns la os. Mă bucur enorm că, în cadrul celor două manifestații de anvergură, primarii au dat dovadă de coeziune de grup, au demonstrat că sunt o putere greu de neglijat, iar CALM și-a fortificat rolul său de promotor al schimbării spre bine în ceea ce privește guvernarea locală, care, de fapt, este piatra de temelie a întregii piramide a puterii.

Viorel Furdui, director executiv CALM:

„Acești 4 ani de CALM nu au fost întotdeauna... calmi, dar am ajuns la o etapă când majoritatea covârșitoare a comunităților locale sunt alături de CALM și s-au convins că CALM este organizația lor, îi reprezintă și le apără cu adevărat drepturile și interesele, fără a face careva diferență după criteriile geografice, politice, de gen etc.”

Probabil, cel mai răsunător și sesizabil succes l-ați avut pe plan extern, iar numele CALM a fost deseori specificat în documente foarte importante ale marilor cancelarii europene...

Tatiana Badan: Într-adevăr, în cei patru ani de la înființare, CALM a reușit să stabilească parteneriate, colaborare eficientă și contacte permanente cu mai multe instituții și organizații europene importante, specializate în promovarea și apărarea democrației, descentralizării și autonomiei locale. Relațiile cu aceste organizații sunt deosebit de semnificative pentru promovarea reformei APL din Moldova și dezvoltarea relațiilor între comunitățile locale din Moldova și alte țări europene. În special, printre organizațiile cu care CALM colaborează activ în ultima perioadă de timp pot fi menționate: Comitetul Regiunilor al Parlamentului European (CoR), Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (CALR-CE), Conferința permanentă pentru țările din Parteneriatul Estic (CORLEAP), Consiliul Municipalităților și Regiunilor din Europa (CEMR), Rețeaua Asociațiilor Autorităților Locale din Sud-Estul Europei (NALAS) etc. Relația cu aceste organisme se bazează nu numai pe schimbul de experiență și transferul de abilități, dar și pe o permanentă campanie de lobby a intereselor APL din Moldova, pe care o realizează CALM.

Viorel Furdui: Pe plan extern, CALM și APL-urile din Republica Moldova au produs o impresie foarte bună, putem spune chiar, au influențat politicile Uniunii Europene prin luările de poziție și propunerile concrete privind rolul

descentralizării și consolidării autonomiei locale în țările Parteneriatului Estic, accesul direct al APL la fondurile UE, diminuarea sau anularea contribuțiilor la proiectele europene, o atenție sporită față de democrația locală în țările de Sud-Est în calitate de element fundamental al democratizării sustenabile în acest spațiu geografic etc. Numele CALM a fost menționat ca unul de referință în diverse documente emise de foruri europene, iar aceasta este o recunoaștere clară a meritelor membrilor Congresului. O altă dimensiune de stabilire a parteneriatelor externe sunt contactele și legăturile strânse cu asociațiile guvernelor locale din Europa, care sunt un element important de consolidare a capacităților, schimb de experiență, precum și de promovare comună a politicilor favorabile APL în diferite structuri europene. CALM menține relații foarte prietenoase, fructuoase și importante în special cu asociațiile autorităților locale din Norvegia, Polonia, Cehia, Letonia, Lituania, Bulgaria, România, Turcia, Estonia, Suedia, Georgia și cu asociațiile din țările-membre NALAS. Adicional contactelor cu asociațiile autorităților locale, CALM acordă o atenție sporită relațiilor cu structurile europene și internaționale ale administrației publice centrale. Totodată, au fost stabilite relații de lucru și colaborare cu Ambasadele SUA, Suediei, Norvegiei, Poloniei, Cehiei, României, Germaniei, Slovaciei, Comisiei Europene, dar și

cu organizațiile internaționale care susțin APL, precum USAID, GIZ, UNICEF, UNDP, UN WOMEN, SIDA etc.

Tatiana Badan: În toată această perioadă, primarii au avut ocazia să viziteze mai multe capitale ale democrației europene. Vocea CALM și, implicit, a APL din Republica Moldova, este auzită și ascultată tot mai mult. Faptul că aceste structuri europene și internaționale apelează la părerea noastră, este succesul nostru comun. Spre acest deziderat am mers întotdeauna. Recunoașterea internațională ne aduce credibilitate, încredere și influență pe plan extern și în raporturile cu importante instituții europene și internaționale.

Cel puțin la nivel legislativ s-au profilat anumite succese și pe plan intern...

Tatiana Badan: Aveți dreptate. Activitatea CALM în domeniul perfecționării cadrului normativ este una de bază și foarte importantă, deoarece anume în acest domeniu sunt foarte multe probleme, contradicții și confuzii care împiedică activitatea normală a administrației publice locale. De aceea, experții CALM elaborează avize/opinii privind diverse proiecte de acte normative, precum și participă practic zilnic în cadrul diferitor grupuri de lucru de pe lângă comisiile parlamentare sau instituțiile guvernamentale. Este o activitate vastă și foarte în-

cărcată, deoarece numărul de instituții guvernamentale și parlamentare care solicită avize este în permanentă creștere, ceea ce necesită un efort instituțional și de expertiză considerabil din partea CALM. În afară de aceasta, CALM, la cererea membrilor săi, sistematic a venit și vine cu mai multe propuneri de schimbare a legislației în vigoare, unele din aceste propuneri fiind acceptate, iar altele fiind încă în curs de examinare/implementare. Totuși, dacă vorbim despre rezultate concrete, trebuie să menționăm că în urma grandioasei manifestații cu prilejul primei aniversări a Zilei Autonomiei Locale și a Lucrătorului APL, marcată de peste 500 de primari și președinți de raioane, în formă de miting în favoarea autonomiei locale și

vizionarea cu apă, prin care s-a ajuns la un compromis rațional, în care se respectă atât aspectul economic, cât și principiile autonomiei locale. Nu în ultimul rând, merită atenție și lupta care a fost dusă de CALM și membrii săi împotriva plafonării taxelor locale și pentru asigurarea dreptului autorităților locale de a decide în privința taxelor locale. În rezultatul acestei lupte, însoțită de acțiuni publice și demersuri către instituțiile naționale și internaționale, plafonarea taxelor a fost declarată neconstituțională și, practic, s-a revenit la situația anterioară. În afară de aceasta, CALM a venit cu mai multe propuneri și opinii pe marginea a sutelor de acte normative și legislative, în care a pledat cauza autorităților locale și majoritatea

mentului RM. Majoritatea ministerelor ne solicită părerea și expertiza. Să nu uităm că activitatea CALM e în fiecare zi, așa că noi, metodic și principial, încercăm să veghem, dacă vreți, asupra procesului de descentralizare. Respectiv, participăm activ în procesul de elaborare și perfecționare a cadrului legal, acordarea serviciilor membrilor CALM și promovarea/apărarea intereselor APL din Republica Moldova. În toți acești patru ani au fost elaborate sute de avize, propuneri și documente de poziție pe diverse subiecte de interes pentru APL: achiziții publice, salarizare, servicii publice, statutul alesului local, finanțe locale, tarife, educație etc.; am organizat nenumărate întâlniri cu reprezentanții instituțiilor europene, reprezentanțele diplomatice și

Tatiana Badan, președinte CALM:

„CALM și-a fortificat rolul său de promotor al schimbării în ceea ce privește guvernarea locală, care, de fapt, este piatra de temelie a piramidei puterii!”

Cum apreciați dialogul cu puterea centrală în acești patru ani?

Tatiana Badan: Guvernul și Parlamentul vor trebui să-și respecte angajamentele pe care și le-au asumat în procesul de aderare la UE, inclusiv în ceea ce privește descentralizarea. Respectiv, promisiunile pe care le-au făcut vor trebui onorate. Cât privește dialogul, acesta a fost uneori monolog din partea unor reprezentanți ai administrației centrale, dar noi nu am capitulat. Astăzi observăm un reveriment pe acest segment, guvernarea, pare, a început să înțeleagă că CALM nu este un inamic, ci mai degrabă dorește să întindă o mână de ajutor. Au început să ne consulte și chiar să ia în considerație opiniile și pozițiile noastre. Foarte mult sperăm că acest proces va fi ireversibil și va exista o continuitate

în acest sens. Sincer, foarte mult regretăm faptul că, practic, toate guvernările noastre de până acum au ascultat mai mult pe cei din exterior, decât pe cei din interiorul Republicii Moldova. Ar fi fost mult mai efectiv ca guvernarea să aplece urechea la ceea ce se spune aici, în Moldova, de către cei care cunosc foarte bine lucrurile din domeniul APL și pe care îi doare foarte mult sufletul pentru ceea ce se întâmplă în comunitățile noastre locale. Adică, pe cei care sunt cel mai aproape de cetățeni și care trăiesc zi de zi cu problemele lor. Ar fi fost mult mai efectiv, rezonabil și în interesul tuturor. Până atunci, din păcate, dacă nu erau auziți aici în țară, unica soluție a fost pentru CALM și membrii săi să fie auziți în afara țării, prin intermediul adresărilor către instituțiile europene și acțiunilor de protest din țară și de peste hotarele ei. În genere, unii dintre colegii noștri de peste hotare ne-au spus că o dovadă de democratizare și europeanizare a societății este **DIALOGUL real și deschis** între guvernare și diverse grupuri sociale. Este prima condiție de la care pornesc celelalte soluții. Foarte mult sperăm că și în Moldova va veni un timp când acest dialog instituționalizat, sincer și real între CALM și Guvernare, va deveni o normă, dar nu o formalitate.

Viorel Furdui: Noi am dori foarte mult ca înțelegerea importanței descentralizării, administrației publice locale, a autonomiei locale să vină din conștientizarea întoarcerea a guvernanților noștri, ca această problematică să fie în vizorul și discursul lor public în permanență, alături de justiție corectă, luptă cu corupția, drepturile omului etc. Numai că, din păcate, ultimii cel pu-

contra discriminării APL, am reușit anularea unei serii de acte guvernamentale arhaice și depășite, ce limitau autonomia locală: cele ce se referă la statele de personal, limitele la telefon, benzină etc. Totodată, un succes important este și faptul că am reușit să obținem adoptarea modificărilor la Legea nr. 355, prin care au fost majorate salariile persoanelor cu funcții de demnitate publică din cadrul APL; am reușit să includem prevederi în Legea salarizării funcționarilor publici, privind posibilitatea de a atrage specialiști și stimula funcționarii din cadrul APL prin acordarea unor indemnizații/suplimente în mărime de până la 4 salarii. În acest caz, de insistența CALM pe această direcție au beneficiat și alte nivele de administrație publică, fiind crescute semnificativ salariile și pentru parlamentari și membrii guvernului.

De asemenea, putem menționa, în calitate de succes, negocierea și adoptarea unui mecanism echitabil de stabilire a tarifului la apă în Legea cu privire la apro-

din care, totuși, au fost luate în considerație.

Viorel Furdui: CALM a solicitat și a fost inclus în mai multe structuri consultative create la nivel central, printre care comisia parlamentară Administrație Publică și Dezvoltare Regională a Parla-

organizațiile internaționale: președintele și Secretarul General al Congresului Puterilor Locale și Regionale al Consiliului Europei și alți reprezentanți ai CoE, ambasadorii Suediei, Franței, Ungariei, României, Poloniei, Norvegiei, reprezentanții SIDA, USAID, GIZ, Comisiei Europene etc.

4 ANI DE CALM, 4 ANI DE LUPTĂ CU INERTIA ȘI REFLEXELE CONDIȚIONATE ALE CENTRALISMULUI!

țin 15 ani demonstrează că, de obicei, înțelegerea aceasta nu există în mare parte sau "vine"/"se impune" cu ajutorul partenerilor noștri externi, prin diferite instrumente: sistarea finanțării externe, rapoartele critice, monitorizarea permanentă etc. Ineficiența mecanismului actual de stat/administrație publică a ajuns la un astfel de nivel de jos, încât se cere o atenție sporită asupra acestui domeniu fundamental, în vederea realizării cu succes a reformelor din toate alte domenii. Sperăm că, în prezent, toată clasa politică înțelege că toate vorbele și bunele intenții în ceea ce privește dezvoltarea economică, lupta cu corupția și o justiție corectă, nu au nicio valoare în lipsa unui proces real de descentralizare economică, administrativă și socială, fără o GVERNARE LOCALĂ reală și înzestrată cu resursele necesare pentru a face față multiplelor nevoi care vin din partea comunităților locale.

Care credeți că este cea mai mare realizare, a reușit CALM să devină un veritabil sindicat pentru APL?

Viorel Furdui: Dacă aruncăm o privire peste toți acești patru ani, vedem o schimbare semnificativă a mentalității în rândul APL, dar și un grad anumit de conștientizare a mizei descentralizării din partea autorităților. APL încep să se aprecieze la justa valoare, să înțeleagă că reprezintă o forță importantă în stat, că fără o APL pregătită și respectată nu ne putem mișca înainte. De aici pornesc și alte lucruri pozitive care s-au întâmplat. APL au ieșit în public de nenumărate ori, chiar și la Strasbourg, unde și-au prezentat punctul de vedere și au cerut o mai mare descentralizare, o mai bună relație cu administrația publică centrală, au cerut respect și instrumente viabile, care să-i ajute să-și exercite cât mai bine funcția. Anume grație acestei schimbări de optică, Republica Moldova se plasează, la capitolul democrației locale, în avangarda statelor din Parteneriatul Estic. Deci, credem că cea mai mare realizare a fost aceea că CALM a reușit să asigure o platformă de unificare pentru ma-

ritatea covârșitoare a reprezentanților APL, indiferent de viziunile lor politice. Atragem atenție că aceasta s-a produs într-o perioadă de instabilitate ridicată politică și socială din țară, precum și în condițiile unei polarizări/dezbinări importante a societății. Credem că, din acest punct de vedere, CALM poate fi considerat un exemplu și factor de consolidare a societății, care ar putea fi preluat și de către alți actori ai vieții sociale din Republica Moldova. Anume unitatea membrilor săi, principialitatea și distanțarea de factorii politici și guvernamentali constituie principala realizare și fundamentul succesului CALM, care ne permite să privim cu optimism în viitor. Totodată, menționăm că, o astfel de poziționare a CALM nu a fost deloc ușoară și a fost determinată în mare parte de susținerea majorității covârșitoare a membrilor săi, unii dintre care chiar au mers împotriva indicațiilor de partid, demonstrând caracter și dând dovadă de DEMNITATE și ONOARE. Pentru aceasta le mulțumim și îi apreciem foarte mult. Credem că în Republica Moldova, în cadrul guvernărilor, a existat și există un deficit mare de persoane cu DEMNITATE și ONOARE. Avem foarte multe persoane de demnitate publică, însă puține CU DEMNITATE și ONOARE publică. Totodată, la nivelul administrației publice locale există o pleiadă de persoane cu DEMNITATE și experiență administrativă remarcabilă, care au realizat foarte multe lucruri frumoase pentru comunitățile lor și suntem siguri că ar face față cu succes oricărei funcții de stat la cel mai înalt nivel. Sperăm că și în Republica Moldova va veni timpul când în primele funcții ale statului va ajunge un primar, așa cum se obișnuiește în multe țări din Uniunea Europeană.

Ce planuri de perspectivă imediată vă propuneți?

Tatiana Badan: Ne dorim ca anul 2014 să fie în primul rând unul rodnic, ca oamenii care ne-au oferit încrederea în alegeri să aibă o casă luminată și o masă plină de toate. După care - să avem mai multă colaborare, mai mult dialog

la diverse niveluri. Mulțumim primarilor, președinților și vicepreședinților de raioane, consilierilor locali pentru susținerea cauzei comune, pentru solidaritate. Și în al cincilea an de activitate, dacă ne vom ține împreună, vom putea realiza și mai multe lucruri în beneficiul comunităților care ne-au ales în calitate de gospodari.

Viorel Furdui: Privim cu încredere în viitor. În primul rând, foarte mult sperăm că, odată cu asocierea la UE, procesul de descentralizare și consolidare a autonomiei locale va deveni unul ireversibil. Credem că Republica Moldova are un potențial și o foarte mare șansă ca să devină un lider în APL, alături de colegii din țările Parteneriatului Estic. Cu o mică remarcă - dacă noi o să continuăm să ne mișcăm pe segmentul descentralizării și dacă planurile autorităților vom corespunde cu acțiunile reale. Ultimele evenimente, care s-au desfășurat în Parlament și Guvern, ne însuflă o anumită doză de optimism, căci vedem că dialogul cu puterea se îmbunătățește, că lucrurile ar putea lua o turnură bună, iar procesul de descentralizare ar lua direcția așteptată. De exemplu, în Parlament a fost adoptată recent, în prima lectură, o lege improptă, care oferă dreptul APL de a se adresa Curții Constituționale, după care edilii locali au primit dreptul de a schimba destinația terenului, desigur cu anumite condiționări, dar principalul e că APL dispun de acest instrument. Pe rol se află mai multe proiecte de legi, în ceea ce privește achizițiile publice, proprietatea municipală, statutul alesului local etc. Sperăm că, după 4 ani de ezitări, incertitudini, lucrurile se mișcă înainte. Toți partenerii noștri externi au adus mesajul guvernanților privind importanța descentralizării pentru dezvoltarea sustenabilă a țării. Majoritatea partenerilor de bază pun accentul pe Legea Finanțelor publice locale, lege fundamentală, care, sperăm, să fie implementată cât mai rapid și în celelate localități. Numai în așa mod toate procesele de reformare inițiate nu vor fi puse în pericol sau compromise.

DECLARAȚIA

Congresul Autorităților Locale și-a început activitatea cu o declarație a membrilor săi, aprobată în unanimitate la prima Adunare generală. Acest document reprezintă filosofia CALM și voința primarilor, deoarece în acest act au fost expuse principalele direcții și principii de activitate. Este Declarația care a spart gheața, este Declarația care înseamnă pentru noi o a doua biblie, una dedicată fortificării rolului guvernării locale.

DECLARAȚIA

CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR PUBLICE LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Pornind de la faptul că autoritățile administrației publice locale reprezintă un fundament esențial pentru funcționarea oricărui regim democratic, deoarece doar la nivel local poate fi exercitat în modul cel mai direct dreptul cetățenilor de a participa la rezolvarea treburilor publice;

Conștienți de răspunderea pe care o purtăm față de cetățenii Republicii Moldova, care se așteaptă ca autoritățile pe care le aleg să-și îndeplinească în mod corespunzător obligațiile funcționale;

Constatând că politica de dispersare și divizare a autorităților locale pe criterii politice, promovată în ultimii ani, a dăunat grav calității actului de guvernare pe plan local și național, conducând la o degradare constantă a situației cu care se confruntă colectivitățile locale din Republica Moldova;

Fiind conștienți că numai printr-o participare organizată, activă și eficientă a autorităților locale poate avea loc modernizarea, dezvoltarea și europenizarea reală a statului și societății din Republica Moldova;

Recunoscând că problemele administrației publice locale sunt comune pentru toate autoritățile locale, indiferent de opțiunile și viziunile politice și dorind să contribuie într-un mod mai eficient și adecvat la soluționarea problemelor comune ale autorităților locale prin descentralizarea continuă a responsabilităților și dezvoltării autonomiei financiare a unităților administrativ-teritoriale;

Stabilind că numai reprezentarea unitară a intereselor comune ale colectivităților locale, în raporturile cu administrația publică centrală, organizații neguvernamentale și terți, pe plan intern și internațional constituie fundamentul edificării unui parteneriat efectiv și

egal cu administrația publică centrală;

Convinși că numai printr-o uniune strânsă a tuturor autorităților locale este posibilă ocrotirea și promovarea reală a idealurilor și principiilor prevăzute în Carta Europeană a autonomiei locale, Constituția R. Moldova și alte acte legislative în vigoare;

Recunoscând necesitatea formării și menținerii prin eforturi și contribuții comune a unei viziuni pe termen lung asupra dezvoltării locale, întărită de cercetarea minuțioasă și de furnizarea de expertiză la nivelul grupurilor de consultanți aflați în serviciul descentralizării, ca politică de stat în Republica Moldova;

Convinși că fără o politică vizionară și plenară a descentralizării și consolidării autonomiei locale, Republica Moldova nu va putea să asigure obiectivele centrale de modernizare și europenizare pe care le anunță, pe plan politic;

Având drept temelii juridice prevederile Constituției R. Moldova, a Cartei Europene a Autonomiei Locale, Legii privind descentralizarea administrativă, Legea privind administrația publică locală și alte acte legislative în vigoare;

Noi, reprezentanții colectivităților locale, întruniți în cadrul Adunării de constituire a Congresului Autorităților Locale din Republica Moldova (CALM) din 21 martie 2010,

Declaram următoarele:

1. Astăzi, în RM, cea mai mare problemă a administrației publice locale ține de caracterul incomplet, formal și fragmentar al reformelor începute, dar incomplet formulate. Deși au trecut deja 4 ani de la adoptarea ultimului pachet de legi privind administrarea pu-

CALM, "BIBLIA" APL DIN RM

blică locală (Decembrie 2006), aplicarea lor corespunzătoare întârzie, în contrast flagrant cu așteptările mari ale autorităților locale și obligațiile asumate de RM față de Consiliul Europei. Deși se promite neîncetat instalarea unui sistem de finanțe publice locale, corelat cu legislația cu privire la descentralizare, constatăm că aceste promisiuni nu se traduc în fapte reale. Lipsa unui cadru adecvat și modern al finanțelor publice locale reduce la zero efectul inițial al reformelor, stimulând dezamăgirea profundă;

2. Din mai multe motive, sistemul administrației publice locale din Republica Moldova rămâne a fi instabil și dezechilibrat, construit pe instrumente normative contradictorii și adeseori inaplicabile. Absența unui sistem de finanțe publice locale adecvat anulează competențele atribuite autorităților locale și descurajează inițiativa locală. În aceste condiții, autoritățile publice locale rămân lipsite de capacități organizatorice și funcționale pentru a-și exercita atribuțiile legale și a soluționa problemele de zi cu zi ale colectivităților locale;

3. Modul de finanțare a APL și situația în domeniul statelor de personal demonstrează că autoritățile publice locale sunt privite și transformate în niște anexe neputincioase ale autorităților centrale, care în 80-90% din activitatea lor se ocupă cu lucrul de secretariat și soluționarea problemelor delegate abuziv lor de către autoritățile centrale. Totodată, autoritățile publice locale

au puține mijloace financiare și funcționale pentru a se ocupa nemijlocit de problemele concrete de interes local: drumuri, apă, canalizare etc.;

4. Cu regret, constatăm că, lipsa de comunicare și consultare din timp și adecvată a autorităților publice locale diminuează considerabil autoritatea guvernului și perpetuează practica de adoptare a unor decizii guvernamentale contrare drepturilor legitime ale autorităților locale și contrare principiilor constituționale ale autonomiei locale. În calitate de exemplu recent, care a trezit indignarea și nedumerirea autorităților locale, menționăm adoptarea Hotărârii Guvernului nr. 99 din 16.02.2010, prin care autoritățile publice locale, în mod direct, **se obligă!!!** să-și reducă încă o dată statele și cheltuielile de personal. În afară de faptul că o astfel de indicație în privința autorităților locale este contrară Cartei Europene a Autonomiei Locale și Legii privind administrația publică locală (art.14), acest document demonstrează lipsa deosebirii între autoritățile centrale și cele locale. În acest sens, Guvernul poate obliga prin astfel de acte doar autoritățile centrale care se află în subordinea sa direct, dar nicicum nu poate obliga și da indicație autorităților locale, care, potrivit legii, nu sunt în subordinea Guvernului. În aceste cazuri, Guvernul și alte autorități centrale pot doar să recomande!!!

5. Constatăm că lipsa de acțiuni concrete și consecvențe privind realizarea unei politici de descentralizare și consolidare

a autonomiei locale afectează dramatic imaginea și credibilitatea oricărui guvern central, indiferent de ideologia și premisele intrării sale la guvernare, atât pe plan intern, cât și pe plan extern. În particular, atragem atenția asupra faptului că Guvernul RM trebuie să dispună de o viziune pe termen lung asupra descentralizării, implicând autoritățile locale în cadrul unor forme de consultare permanentă. Lipsa unui format de consultări permanente și continuarea practicii de adoptare de acte importante pentru APL fără o consultare prealabilă a lor generează tensiuni și conduce la apariția unor acte discutabile din punct de vedere al conformității lor principiilor autonomiei locale și descentralizării. Fără o consultare prealabilă a puterilor locale în toate aspectele care privesc viața și funcționarea acestora, nu poate exista guvernare democratică, ceea ce menține o profundă instabilitate administrativă și politică în Republica Moldova;

6. Este evident că și autoritățile locale trebuie să-și fortifice pozițiile și cerințele. Chemăm pe această cale toate autoritățile publice locale și asociațiile lor reprezentative să susțină și să participe activ la procesul de unificare a tuturor puterilor locale în cadrul unei singure organizații naționale, capabilă să apere și să asimileze adevăratele interese ale colectivităților locale. Noi credem că problemele cu care se confruntă autoritățile locale sunt comune, iar interesele publice constituie un domeniu al cooperării și nu al luptelor de partid. Astăzi trebuie de recunoscut faptul că pentru

noi, primari și aleși locali, partidul principal este - colectivitatea noastră locală, care ne-a ales, și problemele pe care noi trebuie să le soluționăm zi de zi și cu care, de regulă, rămânem singuri. Considerăm că a venit timpul ca toate autoritățile publice locale, indiferent de viziunile sale politice, să decidă asupra unificării forțelor pe domenii concrete legate de administrația publică locală, pentru ca vocea lor să fie în sfârșit auzită și luată în considerație de factorii decizionali. În acest sens, doar crearea Congresului Autorităților Locale din Republica Moldova poate însemna acea platformă de unitate și acțiune, care să ofere tuturor APL și asociațiilor lor posibilitatea unică de a-și proteja în mod unitar drepturile și interesele legitime, devenind un centru de asistență și consultanță al APL;

7. Stimați colegi, suntem convinși că după ani de dezbinare inutilă și nemotivată, indiferent de viziunile politice, avem lucruri importante care ne unesc pe toți împreună, iar problemele care afectează localitățile noastre sunt, în linii generale, foarte asemănătoare. Este în interesul nostru comun să promovăm politici de stat, care să dea rezultate pentru comunitățile locale, prin consolidarea autonomiei finanțelor locale, prin descentralizare și subsidiaritate. Aceste probleme nu se rezolvă de ani de zile, iar una din cauzele principale este că până în prezent am fost dezbi-nați și nu am putut să ne apărăm în mod unitar, argumentat și profesionist drepturile și interesele noastre și ale cetățenilor pe care-i reprezentăm;

8. Ne adresăm către Guvernul RM de la care așteptăm începutul unei colaborări deschise și eficiente, bazată pe egalitate și respect, în interesul întregii țări și colectivităților pe care le reprezentăm. Avem nevoie de această colaborare nu de ochii lumii, ci pentru ca să putem aplica în acest fel spiritul și normele Convențiilor Europene, pe care Republica Moldova le-a ratificat și pe care trebuie să le respecte. Cerem să fie întreprinse în regim de urgență acțiuni concrete în vederea trasării și urmării neabătute a obiectivului de descentralizare și consolidare a autonomiei locale în RM: în particular - crearea mult așteptatei Comisii Speciale a Parlamentului RM pentru descentralizare, precum și înființarea Comisiei Paritare de pe lângă Guvernul RM pe politicile și strategia descentralizării;

9. Ne adresăm către liderii tuturor partidelor politice democratice din RM să se abțină de la acțiuni care ar conduce la dispersarea forțelor pe plan local și național, susținând doar acțiunile de consolidare și unificare a puterilor locale, în scopul dezvoltării unui sistem care să sprijine autonomia locală și nu s-o limiteze, să protejeze drepturile și libertățile cetățenilor și nu să-i aservească;

10. Luând ca bază prevederile Cartei Europene a Autonomiei Locale, dorim să instituim un dialog real și efectiv cu autoritățile centrale, bazat pe principiile de egalitate și respectul reciproc. Considerăm că a venit timpul ca faptele și nu vorbele să arate angajamentul tuturor autorităților publice, locale și centrale, de a urma spiritul și principiile de asociere, stabilite prin Carta Europeană a Autonomiei Locale, demonstrând opiniei publice că, în Republica Moldova, democrația locală și comunitatea de interese pot fi atinse prin mijloace consensuale, în temeiul respectului reciproc și în interesul binelui public.

Prezenta declarație este adoptată la Adunarea de constituire a Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) din 21 martie 2010 și este deschisă semnării pentru toate autoritățile publice locale și asociațiile lor din Republica Moldova.

DOUĂ MALURI, ACELEAȘI PROVOCĂRI

"Un guvern care ține puterea în mâini, nu le mai poate întinde spre popor". Este unul dintre motto-urile Asociației Comunelor din România (ACoR), partener valoros al CALM și prieten fidel al primarilor din Republica Moldova, care a convocat, între 16-18 februarie, a VII-a sesiune ordinară a Adunării Generale ACoR. La lucrările Adunării a participat și o delegație din partea CALM, în frunte cu președintele Tatiana Badan. Participanții spun că edilii au ținut probleme oarecum comune pentru APL-urile de pe ambele maluri ale Prutului - lipsa finanțării pentru derularea activităților, încercarea autorităților centrale de a menține verticala puterii și pârghiile de pressing asupra primarilor, lipsa fondurilor pentru achitarea unor salarii decente angajaților din domeniul APL, problema impozitelor etc.. La întâlnirea de lucru au fost prezenți factori de decizie, dar și Vanik Berberian, președintele Asociației Primarilor Rurali din Franța. La sfârșitul lucrărilor, d-na președinte Tatiana Badan, primar de Selemet, Cimișlia, a fost invitată, alături de conducerea ACoR și zeci de primari din România, la dezbateri televizate în cadrul talk-show-ului "Jocuri de putere", realizat de Rareș Bogdan, la Realitatea TV, care l-a avut în calitate de coprezentator pe Ion M. Ioniță de la „Vocile străzii”. Am selectat cele mai interesante momente, care oferă nu numai o privire de ansamblu asupra aspectelor discutate, dar și modele de atitudine și abordare a problemelor, strategii de reprezentare a intereselor APL la diferite nivele.

PROBLEME LA INDIGO

Din debutul discuției, președintele ACoR, Emil Drăghici, a remarcat importanța colaborării cu Congresul Autorităților Locale din Moldova.

Emil Drăghici: Asociația Comunelor din România are ca motto pentru acest mandat: abnegație, altruism, armonie, autoritate în asociație. Când am mers la filiala județeană Galați, în urmă cu vreo 2-3 săptămâni, am găsit un slogan extraordinar de frumos: „Primari din toate partidele, uniți-vă!” Și de atunci m-am gândit că putem să îl extindem, pentru că în stânga mea aici este președintele Congresului Autorităților Locale din Moldova.

Rareș Bogdan: Deci, ați făcut unirea înaintea politicienilor și a noastră.

Emil Drăghici: Mai degrabă primari din toate partidele, fie că sunt din România, fie că sunt din Republica Moldova, uniți-vă! Cam așa ar fi un slogan.

Rareș Bogdan: Mi-ați făcut o surpriză frumoasă cu prezența doamnei aici, în platou.

Emil Drăghici: Aici e o armonie deplină pentru că avem interese comune pentru dezvoltarea satului românesc, pentru că satul românesc este, așa cum bine știm, aici s-a născut veșnicia. Și avem obligația de a ne vedea interesele comune. Și sunt destule, mai ales că sunt situații în care vrem să avem o dezvoltare, dar ne sunt tăiate resursele financiare. Așa a fost punctul important în dezbaterile noastre, a acestor zile, pentru că resurse financiare, cu precădere cele care servesc dezvoltării.

**NOI FACEM POLITICĂ
ÎNTR-UN PAHAR CU APĂ,
DAR ȚARA E, DIN PĂCATE,
ÎN SPATE!**

Rareș Bogdan: Dar înainte de asta vreau să îl întreb pe Ion, cât de mult crezi tu că țin cont politicienii de oamenii ăștia de aici? Care sunt oastea. Fiecare dintre ei

generali de oaste. În campaniile electorale contează sau contează și între? Că asta e marea mea dilemă.

Ion M. Ioniță: În primul rând eu vreau să le mulțumesc doamnelor primari și domnilor primari. Așa este exercițiul numărul 1, dialogul cu țara. Noi facem politică într-un pahar cu apă la București aici și ne dăm cu capul de toți pereții. Țara e din păcate în spate, că așa trebuie să stăm.

Mariana Gâju: Îmi permit să vă spun că adunarea generală a Asociației Comunelor din România nici pe departe nu a venit să amenințe Guvernul de azi, nici pe departe nu a venit să amenințe politicienii cu boicotarea alegerilor, cu boicotarea activităților politice. Nici nu am venit aici pentru a plânge despre salarizarea aleșilor locali, care nu sunt nici funcționari publici, dar nici demnitari. Și am învățat în același timp, tot într-o emisiune, într-o intervenție la Realitatea TV, că nu trebuie să ascund faptul că și aleșii locali din cele 2863 de comune ale României au nevoie de salarii ca să supraviețuiască ei și familiile lor. Problemele principale care au fost supuse adunării generale au fost cele care se leagă și care se referă la activitatea financiară, activitatea investițiilor, activitatea administrativă. **Partidul meu se numește Cumpăna, politica mea e politica celor 15 mii de locuitori.**

Tatiana Badan: CALM este o asociație foarte tânără, avem 4 ani de activitate. Vreau să vă zic că suntem o asociație reprezentativă a autorităților publice locale. Din 898 de primării din Republica Moldova, peste 600 de unități administrative-teritoriale sunt membre ale Congresului Autorităților Locale din Moldova. Aș dori să menționez faptul că din momentul constituirii asociației noastre, Asociația Comunelor din România a fost alături de noi. Din start am semnat un acord de colaborare și vreau să vă zic că prezența noastră azi, aici, cu un grup de primari, la Adunarea generală a Asociației Comunelor

din România spune despre importanța și rolul autorităților publice locale în ceea ce vizează problemele noastre generale, ale autorităților publice locale. Am avut o deosebită plăcere și onoare să particip în lucrările acestei sesiuni a Adunării generale a Asociației Comunelor din România și am constatat că avem, de fapt, aceleași probleme comune, pe toți ne interesează autonomia locală, toți ne dorim, și cei din Republica Moldova, și aici, în România, colegii noștri își doresc nu numai sarcini și cât mai multe obligațiuni față de autoritățile publice locale, ne dorim și resurse. Pentru că atunci când prin lege avem mai multe competențe delegate, pentru a face față e necesar să dispunem și de anumite resurse financiare.

Rareș Bogdan: Vorbim despre România reală. În platou la Realitatea TV sunt primarii care reprezintă 2861 de unități administrative, 2861 de comune. Aici sunt 50 de oameni. 10 milioane dintre români trăiesc în aceste comune. Practic 9,6 milioane, dar nu sunt chiar toți înregistrați, deci sunt aproape 10 milioane de oameni care trăiesc și în această seară încercăm să aflăm care sunt problemele României reale. Ce vor acești oameni, cât de mult îi interesează bătălia politică? Sigur că îi influențează în măsura în care influențează bugetele, în măsura în care îi interesează modul în care le este afectată viața de zi cu zi și mai ales munca fiecăruia dintre ei.

Emil Drăghici: Trebuie să vorbim nu numai de 10 milioane de locuitori, trebuie să vorbim că avem 87,5% din teritoriul României. Și vă pot da toate informațiile. Dar dacă te duci și scazi Bucureștiul, să vedeți că noi suntem și ca populație chiar mai mult decât oricare altă categorie de unități administrativ teritoriale. Că în București dintr-o dată ai 10% din populația României.

Ștefan Ilie: Iar la 87%, acum putem cu toții să ne dăm seama că într-un teritoriu de 87% când lipsește apa, canalizarea și drumul, atunci vezi România reală. Când e 87% din teritoriul administrativ și oamenii se duc în spatele grădinii. Alianța pe care o cunoșc eu e cea pe care mi-a dat-o cetățeanul din comună și care m-a votat.

Dumitru Flucu: Sunt primarul comunei Șinca Nouă, județul Brașov, la al patrulea mandat. Copiii din mediul rural încep să se simtă inferiori și au un complex de inferioritate ridicat în momentul în care pleacă după 8 clase și se duc la liceu. Evident că mulți dintre ei sunt deștepti, inteligenți și învățați cu bunul simț, cu morala și cu munca fizică, cu măsura. Mie mi-a fost foarte greu să îi conving și să le ridic moralul, să le schimb oarecum mentalitatea, că tot vorbeam că se golesc satele. Sunt mai multe direcții pe care eu personal am lucrat. În primul rând ca să ridic infrastructura și pe urmă să schimb mentalitatea tinerilor. Le-am explicat că nu sunt deloc mai prejos decât colegii lor de la oraș. Evident, fiecare își dorește să devină modern, că e modernismul, dar tot așa le-am explicat că nu se exclude tradiționalismul cu modernismul. Și le-am dat exemplul Japoniei, uite ce cultură, ăia nu au trebuit să își surpe templele și în același timp o să fie și cei mai avansați tehnologic.

I-am convins și pe ai noștri, pe copii: voi trebuie să fiți tot primii. Când mergeți acolo la facultate sau în domeniul de activitate, să fiți doctor, să știți 7 limbi străine, computer, tot ce e, dar când te întorci acasă, grăim cu accentul nostru, ne îmbrăcăm românește, jucăm și dintr-o dată nu noi suntem inferiori. Colegii voștri de la discotecă... voi la discotecă păreți cei mai buni, dar ăia de acolo dacă vin aici la noi, niciodată nu o să poată avea simțirile să meargă la colindat cu noi, să facă... E mult mai greu ce facem noi. Deci noi și sufletește și din toate punctele de vedere nu avem de ce să ne simțim inferiori.

**DOMNULE,
CÂND VIN ALEGERILE
NE CIUGULESC
DIN PALMĂ!**

Moraru Neculai: Sunt primarul comunei Fălciu din județul Vaslui, comună cu 6000 de locuitori, cu o suprafață de 16 mii de hectare din care 11 mii teren arabil. Cu acest teren care ne ține pe toți în viață și din punct de vedere economic Primăria. O problemă care vreau să o ridic este nu știu ce se întâmplă cu politicienii noștri când ajung deputați, senatori, miniștri chiar, uită...

Ion M. Ioniță: Numai o clipă. A călcat vreunul în localitatea dumneavoastră după alegeri?

Moraru Neculai: Aici voiam să ajung. Nu știu ce se întâmplă cu ei, nu mai ajung.

Ion M. Ioniță: Dispar controlat, vorba domnului primar.

Moraru Neculai: Nu mai ai cui să te plângi, măcar să îți dea o învățătură, o poață: nu mai fă așa sau fă în felul ăsta că vezi că tendința e de a mai face anumite lucruri. Te lasă în părăsire. Vorbesc la nivel de județ, nu de parlamentari. Au ceva, când ajung miniștri, când ajung... așa.

Ion M. Ioniță: Vă spun eu, au alergie la praf.

Rareș Bogdan: Și calcă mai apăsat și le e frică că nu aveți peste tot asfalt, nu aveți piatră. Și atunci e complicat, dacă calcă cumva într-o parte se rostogolesc.

Moraru Neculai: Aveam un coleg de la Botoșani care spunea o chestie: **domnule, când vin alegerile ne ciugulesc din palmă, dar când au ajuns unde au ajuns...**

Rareș Bogdan: Dar câți au venit din Guvern acolo la dumneavoastră?

Vasile Vatră: Din Guvern...

Emil Drăghici: Au venit 5 miniștri.

Rareș Bogdan: Cine? Daniel Constantin a fost?

Emil Drăghici: Da, doamna Rovana Plumb, doamna Mariana Câmpeanu, Daniel Constantin, domnul Nicolae Liviu Dragnea.

Vasile Vatră: Ce voiam să vă spun eu dumneavoastră? Guvernul ne-a însărcinat cu câteva lucruri prin lege și ordonanțe. Legea 165 privind măsurătorile terenurilor la care a dat în sarcina noastră să plătim pe cel care face măsurătorile. Bani nu au dat. A dat Ordonanța 103, în care pri-

măriile sunt obligate să plătească 25%, să completeze mai bine zis 25% pentru indemnizațiile persoanelor cu handicap și a asistenților personali. E un lucru grav. Facem ping-pong cu aceste persoane cu handicap, necazul este că în perioada sărbătorilor de iarnă, de Crăciun, rămân fără salarii. Și aici e un lucru foarte, foarte grav pentru noi, că noi nu putem să îi ajutăm, fiindcă nu avem venituri, coșul nostru a rămas același de ani de zile. Au solicitat Guvernului ca acel impozit pe venituri agricole să vină la noi. Le-am mai propus o variantă, impozitul pe teren să îl plătească utilizatorul, cel care primește subvenția de la APIA. Fiindcă avem bătrâni care au dat terenul în arendă. Cel care ia terenul în arendă știm noi cum lucrează, îi dă sau nu îi dă. Că bătrâna aia nu o să îi facă proces. Am făcut și această propunere, așteptăm să vedem ce va face Guvernul.

AM APLICAT PROIECTE ÎN VALOARE DE 43 DE MILIOANE DE EURO, CARE AR REPREZENTA BUGETUL PRIMĂRIEI DE AZI PE 460 DE ANI!

Rareș Bogdan: Premierul a fost la întâlnirea cu dumneavoastră?

Emil Drăghici: Nu. Aici avem o mare supărare pentru că nu a găsit 10 minute, un sfert de oră, să salute 509 primari în București. Țsta e un lucru deosebit de grav, semnalat de colegii primari. Nu îl ascunde niciunul dintre ei, dar știu reacția din sală. Este inacceptabil, indiferent, îmi dau seama de ce se întâmplă, că este asediat...

Rareș Bogdan: De câte ori pe an vă întâlniți?

Emil Drăghici: Cel puțin o dată pe an, dar anual adunarea ședinței este în București, tocmai să fim mai aproape, pentru ca să nu se motiveze: domnule, am pierdut o zi întreagă. Dar 10 minute... nu este posibil.

Petru Nicolae Furdui: Primarul comunei Berzasca din Caraș Severin, aproape de locul intră Dunărea în țară. Am vrut să interviiu, Furdui este numele meu, să

interven asupra faptului că noi de fiecare dată ne întrunim în această formulă tocmai ca să aducem la cunoștință guvernanților și celor pe care îi trimitem în Guvern și în Parlament cu problemele pe care le are talpa țării. Prin 1996-2000, primul mandat al meu, auzeam în rândul politicienilor și mai ales al unuia care spunea: atunci când vrei să ajungi ministru sau să ajungi în partea centrală a deciziilor trebuie să treci mai întâi pe la Primărie, ca să îți dai seama cu ce se mănâncă administrația. Noi nu suntem aici că vrem să ajungem în funcțiile înalte la centru, dar suntem cei care putem să transmitem problemele cele reale ale comunităților, ale administrațiilor și ale cetățenilor. Ce vreau să zic acum este că legea finanțelor publice locale este o lege care ne afectează foarte mult. Eu îmi aduc aminte că undeva în 1999 era o decizie politică când impozitele se încasau de către autoritățile publice și se virau către bugetul central, către Consiliul Județean, în cotele care erau stabilite prin lege. Și-au dat seama că la momentul respectiv era o greșeală probabil că era decizia la noi, pentru că se vorbește de autonomie locală, dar ea nu este. Și au dat o ordonanță, îmi aduc aminte în 2000, Ordonanța 15, în care atunci au revenit și ne-au luat acest atribut de a încasa noi impozitele. Din momentul acela a început declinul. Declinul adică subfinanțarea autorităților publice. Vorbim despre fondurile europene. **Fondurile europene reprezintă sursa cea mai importantă de venit pentru întreaga țară** și acum știm că vorbim despre fondurile europene, există o birocrație excesivă, noi din acest motiv ne și întrunim, pentru ca să atragem atenția că atunci când negociem ghidul măsurilor, ghidul solicitantului, trebuie să fim întrebați și noi ca și beneficiari asupra acestor programe, ca să putem să simplificăm cel puțin perioada de implementare și perioada de realizare a proiectelor, astfel încât să depășim mai rapid și să realizăm obiectivele de care să beneficieze cei care...

Rareș Bogdan: Pentru ce ați aplicat dumneavoastră, comuna dumneavoastră?

Petru Nicolae Furdui: Eu vreau să vă spun că am aplicat proiecte în valoare de 43 de milioane de euro, care ar reprezenta bugetul Primăriei de azi pe 460 de ani.

Ion M. Ioniță: Și câte mandate mai aveți de făcut până le realizați?

Petru Nicolae Furdui: Eu sper să le realizez în mandatul sau în mandatele în care Dumnezeu îmi îngăduie acest lucru. Din acest motiv vreau să atrag atenție, să știți că fondurile europene se adresează mediului rural, dar mai sunt și alte surse de finanțare care s-au derulat prin programele operaționale regionale.

Ion M. Ioniță: Dar ați încasat vreun ban până acum?

Petru Nicolae Furdui: Da.

Rareș Bogdan: Dați-mi un obiectiv, cel mai important, pe care l-ați realizat din fonduri europene.

Petru Nicolae Furdui: Am realizat tot ce înseamnă infrastructură edilitară, drumuri.

Rareș Bogdan: Podețe, poduri.

Petru Nicolae Furdui: Tot, apă, cămine, săli de sport și așa mai departe. Dar am realizat și aici am vrut să atrag atenția asupra faptului că atunci când vrei să faci dezvoltare îți trebuie o strategie. Noi am făcut acest lucru și am realizat și proiecte pe programele operaționale regionale care de obicei se adresează mediului urban, dar și mediului rural, în condițiile în care proiectele depășesc 2,5 milioane de euro. Am un proiect pentru reabilitarea și repunerea în funcțiune a unei Mocănițe pe un traseu de 17 kilometri, un fost terasament de cale ferată, de 12 milioane de euro, a cărui cofinanțare este de 3 milioane de euro.

Rareș Bogdan: Haideți să mergem în spatele dumneavoastră. Când dați drumul la Mocănița aia pe 17 kilometri ne chemați și pe noi de la Realitatea TV și venim acolo.

Mariana Gâju: Să continui și să spun că primarii de comune din România, dar nu numai primarii de comune, datorită faptului că accesează fonduri europene pe programul operațional sectorial de mediu, care au necesitat după 2007, anul aderării României la Uniunea Europeană, înființarea unor noi instituții cu personalitate juridică, societăți comerciale de regim regional, de servicii de unitate publică, primarii, care sunt aleșii locali și care în baza unor hotărâri a consiliului local reprezintă unitatea administrativă în consiliul de administrație al acestor societăți comerciale de interes regional, au devenit

incompatibili. Fenomenul în România, azi am înmănat că de aceea țin acest document în mână, domnului prim-vicepremier Liviu Dragnea, în acest moment pentru a treia oară, pentru că în luna martie 2013 documentul a mai fost înaintat o dată cu privire la acest fenomen. Azi când sunt 300 de primari de comune declarați incompatibili și aflați pe rolul instanțelor de judecată nu pot dovedi această stare care nu este reală pentru faptul că parlamentarii noștri, că spuneți dumneavoastră de temut, păi să ne invite și pe noi așa cum ne-ați invitat dumneavoastră 50 aici, în Parlamentul României, în Guvernul României, cum a făcut-o prim-vicepremierul Liviu Dragnea cu reprezentanți. Și să ne susținem nevinovăția. Nu cerem modificarea legii ANI, nu cerem încălcarea instituțiilor statului, nu cerem nimic altceva decât alinierea legilor românești după legile europene care ne obligă pe noi, aleșii locali, să urmărim cum este gestionat patrimoniul comunei. Multă lume a spus și chiar mass-media: noi vă luăm, vă invităm ca un partener real, în a publica cum stau de fapt realitățile zilei de azi.

Soare Dorinel: Eu aș vrea să ridic o problemă generală pe care am văzut-o la foarte multe posturi de televiziune, în care primarii sunt oia neagră a societății. Nu au fost evenimente, inundații, înzăpeziri la are primarul... Acum eu nu spun că nu sunt primari care nu își fac datoria, dar din 3000 de primari eu cred că 90% își fac datoria. Și atunci eu zic că pentru noi nu este normal să fim toți băgați în aceeași oală că nu ne facem datoria. Uitați-vă acum la ce s-a întâmplat, cei mai mulți și-au făcut datoria. Noi am dori, dacă e posibil, ca să facem un parteneriat să ne ajutați. Știu că poate da mai bine la televizor că unul a furat, că unul e la DNA, că unul nu și-a făcut datoria, dar poate că ar trebuie mediatizate și lucrurile bune care se fac, pentru că cei mai mulți fac lucruri bune. Și am văzut foarte multe luări de poziții în care, îmi pare rău că o spun, reporterii nu sunt pe problemă, nici nu știu măcar atribuția, că primarul nu avea atribuție în problema respectivă, totuși îl acuză. Poate nu ar fi rău...

Rareș Bogdan: Important că sunteți aici, important că veți mai veni și dumneavoastră ați mai fost, o parte din primari. E important să știe lumea exact că lumea nu se reduce la București, la Piața Victoriei.

Soare Dorinel: Ați spus dumneavoastră mai înainte dacă ne afectează și în ce măsură ne afectează aceste certuri politice? Sigur că ne afectează foarte mult și eu aș face un apel ca acest USL care a luat 70%, poate și mai mult, să țină cont că a făcut un contract cu noi atunci. Nu pot să vină acum să spună că nu mi-l pui pe ăla ministru, plec, nu îl faci pe ăla. Pentru că noi nu de asta le-am dat votul. Să se gândească că au făcut un contract cu noi și trebuie să ne rezolve problemele noastre și ale țării. Noi sperăm să aibă atâta minte încât să meargă în continuare cu acest... cu această alianță și să nu mai găsească motive puerile. Noi suntem baza.

Rareș Bogdan: Eu vă mulțumesc foarte mult pentru prezența dumneavoastră la Realitatea TV. Cu siguranță românii v-au urmărit și au văzut ce înseamnă reprezentanții a 10 milioane de români, 87 din teritoriul României a fost aici, în direct.

ACoR, ÎN ACORD CU NOI

Cea de-a XVII-a sesiune ordinară a Adunării generale a Asociației Comunelor din România (ACoR) a fost un prilej bun pentru cei peste 500 de primari să discute subiecte legate de activitatea asociației, evaluarea Acordului de parteneriat încheiat între Asociația Comunelor din România și Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, propuneri legislative menite să îmbunătățească activitatea de la nivelul comunelor, prezentarea proiectelor cu finanțare europeană nerambursabilă implementate de ACoR.

În prezența vicepremierului Liviu Nicolae Dragnea, Ministrului Mediului și Schimbărilor Climatice, Rovana Plumb, Ministrului Delegat pentru Ape, Păduri și Piscicultură Lucia – Ana Varga, a Ministrului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârștnice, Mariana Câmpăneanu, a Președintelui Uniunii Naționale a Consiliilor Județene, Marian Opreșan, domnul Nicolae Matei i-a asigurat pe primarii de comune că Asociația Orașelor din România le este solidară și, așa cum a făcut-o și prin semnarea protocolului de susținere a problemelor Asociației Comunelor din România în data de 13 noiembrie 2013, se constată

că problemele cu care se confruntă primarii din România sunt aproape aceleași, indiferent de apartenența politică, indiferent dacă sunt primari de comune, orașe sau municipii.

Domnul Nicolae Matei a reafirmat necesitatea pentru armonizarea legislației, care vine în dezacord cu legislația europeană, cu realitățile naționale, mai ales în ceea ce privește incompatibilitățile în care sunt încadrați primarii, care și-au susținut localitățile, fără să urmărească un interes personal.

De asemenea, s-a afirmat că într-o societate în care aproape toți aleșii comunităților locale au câte 2-3 dosare sau

© Alexandru ANTON Faxmedia Consulting
razvan.florea@faxmedia.ro
0372032313

lucrări penale, acea societate este bolnavă sau, în tot cazul, sistemul judiciar este viciat.

S-a reliefat necesitatea de relansare economică pentru a nu ne mai bate pe sărăcie și aici sarcina revine în principal guvernanților și autorităților publice centrale, deoarece pârgurile administrativ-economice de relansare economică aparțin autorităților centrale.

Primarii moldoveni, prezenți la reuniune, au discutat de la egal la egal, deoarece multe dintre subiectele discutate îi vizează și pe ei. Totodată, aceștia spun că ACoR este un as neîntrecut în negocierile cu guvernarea, iar stilul pe care îl abordează cu puterea centrală, poate uneori ultimativ și dur, ar trebui preluat și de APL din Republica Moldova.

Petru Cozlan, primar de Cașăleni:
"Exemplul colegilor din România ar trebui să fie unul molipsitor!"

Am venit din deplasarea pe care am efectuat-o în București cu o dispoziție foarte bună, dar și cu planuri grandioase. Exemplul colegilor din România ar trebui să fie unul molipsitor. Ar trebui să implementăm și la noi, în

ÎMPREUNĂ SUNTEM O PUTERE!

Stimați colegi, prieteni, Congresul Autorităților Locale din Moldova a împlinit vârsta de 4 ani. Cu acest prilej, VĂ FELICITĂM pe toți, membri ai CALM-ului și prieteni ai săi. VĂ MULȚUMESC MULT pentru participare activă în cadrul activităților noastre comune, îndreptate spre promovarea Autorităților Publice Locale din Republica Moldova, a descentralizării și consolidării autonomiei locale, a îmbunătățirii cadrului legal și ca VOCEA APL să fie AUZITĂ TOT MAI MULT!

Suntem foarte tineri, dar împreună cu Dumneavoastră am reușit să stabilim mai multe parteneriate cu Asociațiile din diferite țări, să dezvoltăm colaborări cu localitățile din aceste țări, să participăm activ în cadrul instituțiilor internaționale în promovarea democrației locale, să cerem și să stabilim UN DIALOG cu Autoritățile Centrale, în promo-

varea reformelor democratice și îmbunătățirea activității autonomiei locale.

Cu toții ne dorim localități puternice și dezvoltate, unde cetățeanul să se bucure de servicii calitative și condiții bune de trai, să avem stabilitate și o dezvoltare economică ascendentă!

Vă doresc multă sănătate și succese mari în dezvoltarea localităților DVS. și a Guvernării Locale din Republica Moldova!

Cu aleasă considerațiune,
Tatiana BADAN,
primarul satului Selemet,
președinte CALM

RM, ceea ce am văzut acolo. Cu părere de rău, avem foarte mult de lucrat, ca să ajungem colegii noștri din România. M-a impresionat cât de uniți sunt primarii de acolo, colegii noștri. Abordează întrebările și problemele tranșant, nu la nivel local, ci național. În subiecte ce țin de legislație, proiecte de dezvoltare etc. Acest aspect, această cultură a negocierilor lasă mult de dorit la noi. Am rămas impresionat de ceea ce reușesc ei să obțină și cum își reprezintă, își impun punctul de vedere. Eu nu m-am așteptat că ei sunt atât de deschiși și spun lucrurilor pe nume. Avem și noi colegi care sunt deschiși și spun lucrurilor pe nume, dar sunt și din acei care nu ar îndrăzni să spună ceva negativ în direcția guvernanților. Și nu e corect, pentru că noi reprezentăm cetățenii. Am rămas impresionat și de reacția promptă din partea guvernării, care i-a ascultat pe primari și le-a promis rezolvarea problemelor abordate. Noi avem mult de muncit, dar și noi suntem CALM-i, avem o echipă de băieți competenți, împreună cu care vom îmbunătăți situația, dar e nevoie de efortul nostru comun, al tuturor primarilor. Așa cum am văzut în România, așa cum are, cu siguranță, eficiență garantată.

Rodica Cucereanu, primar de Crihana Veche:
"Mi-a plăcut genericul, motto-ul propus de ACoR - abnegație, altruism, armonie, autoritate în asociație!"

Este foarte binevenit schimbul de experiență între autoritățile locale din RM cu colegii din România. Acesta vine în susținerea capacităților noastre manageriale, pentru că vezi un alt model de administrație, vezi alte practici de succes și încerci, întorcându-te la tine în localitate, să pui aceste idei pe hârtie, adaptându-le la con-

diții. Eu am conștientizat că noi avem toții aceleași probleme, numai că ele diferă după volum, amploare. Mi-a plăcut genericul, motto-ul propus de ACoR - abnegație, altruism, armonie, autoritate în asociație. Este specific practic și pentru noi, pentru că muncim cu aceeași abnegație, iar altruismul ne ajută să găsim anumite soluții, chiar dacă suntem la capătul răbdării.

Echipa CALM ne consolidează. Atunci când primarii formează un grup și pleacă undeva, ei au posibilitate să discute mai mult, să dialogheze, să facă schimb de opinii, de păreri. Asta ne ajută să fim mai puternici, chiar pe interior. Doresc tuturor succese, realizări și integrare europeană, pentru prosperitate și modernizare!

Alexei Busuioc, primar de Capaclia:
"Mi-a plăcut din start faptul că nu am fost tratați ca frați mai mici, ci am fost acceptați ca parteneri!"

Am mai avut contacte cu ACoR-ul, pe care le consider deosebit de importante, instructive și cu potențial enorm de dezvoltare, ascensiune. Mi-a plăcut din start faptul că nu am fost tratați ca frați mai mici, ci am fost acceptați ca parteneri. Fiecare întâlnire e o nouă perspectivă nu numai pentru fortificarea relațiilor de parteneriat, dar și o oportunitate de a capta și apoi implementa acasă noi și noi idei, noi și noi strategii. Ne completăm reciproc, lucrăm deosebit de coerent, chiar din debutul colaborării. Din acest punct de vedere, Adunarea Generală a Asociației Comunelor din România (ACOR) a fost un bun prilej pentru primari să readucă în discuție problemele localităților care, de multe ori, nu se prea deosebesc pe cele două maluri ale Prutului.

Alexandru Botnari, primarul or. Hâncești:

„NE-AM ÎNFRĂȚIT CU UN ORAȘ DIN CHINA ȘI NE-AM PROPUȘ SĂ DEZVOLTĂM UN PARC INDUSTRIAL DE PRODUCERE”

Deși este în fotoliul de primar de peste zece ani, nu face politică, ci își duce la bun sfârșit toate proiectele ce țin de dezvoltarea orașului. Cel puțin aceasta afirmă primarul or. Hâncești, Alexandru Botnari, care a fost printre primii care a înaintat proiecte la organizații internaționale și a obținut finanțări pentru restaurarea monumentelor istorice, pentru reparația și amenajarea drumurilor și reutilizarea stațiilor de epurare. Iar pentru acest an, primarul de Hâncești își propune să asigure locuitorilor apă potabilă de bună calitate și să dezvolte sistemul de canalizare.

- Tot anul trecut ați declarat că o problemă pentru care nu ați găsit încă soluții este construcția sistemului de canalizare a orașului. Ce anume vă împiedică să duceți la bun sfârșit acest proiect?

- Orașul este acoperit 35 la sută cu sistem de canalizare, iar pentru construcția integrală a lui sunt necesare 35 milioane de lei. În acest sens, noi încă mai ducem tratative cu Ministerul Mediului. Totuși, deși am cerut cel puțin 10 mi-

lioane de lei de la minister, am fost refuzați acum, în timp ce sunt sate unde se dau chiar 19 milioane de lei. O altă problemă o orașului este faptul că apa nu este de cea mai bună calitate, pentru că e cu mult sulf. Iar din economiile noastre de un milion de euro dintr-un proiect cu BERD vrem ca până în luna iulie să oferim apă potabilă locuitorilor.

- Pe lângă problema apei și sistemului de canalizare, care sunt alte priorități ale Primăriei or. Hâncești pentru 2014?

- Avem o listă de zece străzi ce trebuie reparate, apoi alte 25 de străzi care trebuie iluminate și să găsim o sursă de

bani pentru canalizare. Totodată, agenda primăriei mai cuprinde câteva proiecte legate de sport, tineret și chiar amenajarea unui teren de tenis de câmp. Mai mult, avem pornit un proiect ce ține de salubritatea orașului, dar și de sortarea gunoierului.

- Care este cea mai importantă problemă actuală din orașul Hâncești și necesită a fi rezolvată imediat?

- Sistemul de canalizare, restabilirea drumurilor, iluminatul stradal. Toate acestea sunt primordiale astfel încât orașul Hâncești să fie un oraș în tot sensul cuvântului.

- Ce buget are or. Hâncești pentru 2014?

- Bugetul orașului este de 15 milioane 800 de mii lei.

- Cum ați caracteriza mediul de afaceri din or. Hâncești și cu ce probleme se confruntă cei care vor să-și lanseze eventual o afacere?

- Mediul de afaceri se confruntă cu probleme mari și știu asta, fiindcă și eu am venit din acest mediu. Totuși, deși mediul de business nu este o problemă care depinde direct de autoritatea locală, deoarece multe legi care se aprobă țin de guvern sau de parlament. Așadar, recent ne-am înfrățit cu un oraș din China, un oraș de 8 milioane de oameni, și ne-am propus să dezvoltăm un parc industrial de producere în Hâncești. În prezent, este vorba de un parc de prelucrare a produselor alimentare, și anume, legume, fructe, vinuri, dar și produse de uz casnic, materiale de construcție etc. Asta ne va oferi posibilitatea ca orașul să se dezvolte economic. De asemenea, Hânceștiul este înfrățit și cu orașul Ploiești din România, dar și cu orașe din Israel, Rusia, Ucraina. Învățăm din experiența lor, dar și ei din a noastră. Per general, însă, oamenii nu prea vor să muncească, toți vor salarii bune. S-au obișnuit cu banii de peste hotare și nu vor să muncească aici.

- Anul trecut, a apărut inițiativa ca or. Hâncești să primească statut de municipiu. Credeți că orașul întrunește toate condițiile pentru a deveni municipiu?

- Consider că orașul Hâncești întrunește toate cerințele. Sunt instituții publice de specialitate, avem trei hoteluri, restaurante. Este un oraș regional, cu drumuri de acces, dar și de tranziție spre sudul

țării. Cred că a mai rămas puțin timp până se va rezolva acest lucru, important e să ne realizăm obiectivele.

- Odată ce va fi încheiată restaurarea complexului istorico-arhitectural Conacul-parc Manuc Bey de la Hâncești, restaurare care se va face din fonduri europene și naționale și va costa circa 2 milioane de euro, conacul va deveni un obiectiv turistic pentru publicul larg?

- Primăria Hâncești este alături de acest proiect național. După părerea mea, R. Moldova nu are un asemenea complex istorico-arhitectural și este de importanță majoră. Lucrările au început deja. Responsabil de proiectul dat este Consiliul raional Hâncești. Așadar, acest complex va fi unul pentru publicul larg, care

va atrage turiști. Iar odată ce ai turiști, se dezvoltă serviciul hotelier, locurile de agrement, restaurante ș.a.

- Monumentul lui Kotovski, conducător militar bolșevic și activist comunist, se înalță și acum în centrul orașului. Credeți că acest monument mai trebuie păstrat până în ziua de astăzi?

- În 1991 a existat o inițiativă pentru a-l demonta, însă fiind foarte mare și pentru că nu dispuneau de o asemenea tehnică, acest lucru a fost imposibil. Eu sunt, însă, de altă părere. În țări europene, precum Austria, Germania, monumentele nu se distrug, indiferent de cine a fost persoana respectivă. Istoria o spune de la sine. Monumentele se păzesc, se amenajează și se construiesc altele. Noi am fă-

cut un pic de reparație și am reamenajat în jurul lui, dar nu propriu-zis monumentul. Cândva, a fost o carte de vizită a Hânceștiului, dar să schimbăm ceva acum este complicat și presupune costuri mari, pe care cetățenii nu le vor înțelege. Totodată, însă, am construit și alte monumente, precum cel al veteranilor care au luptat în Afganistan, al celor care au luptat în conflictul din Transnistria, am instalat bustul lui Ștefan cel Mare și mai sunt niște planuri pentru monumentul lui Grigore Vieru și al lui Mihalcea Hâncu.

- Ați menționat mai sus că ați venit din mediul de afaceri. Cum ați decis să lăsați afacerile pentru politică?

- După 13 ani de business, am decis să candidez la funcția de primar, pentru că am

vrut să am realizări la care să mă uit cu mândrie când voi întoarce capul spre trecut, așa cum m-a învățat tatăl meu. Așadar, la 33 de ani am devenit primar independent (în 2003). Eu îmi doresc ca lumea să conștientizeze că noi facem lucrurile până la capăt, fără a promite în zadar. Totodată, cetățenii ar trebui să fie mai puțin indiferenți față de responsabilitățile lor, pentru că își fac bine lor, nu președintelui sau liderilor de partid.

- Anul trecut, ați împlinit zece ani de mandat în calitate de primar al orașului Hâncești. Care au fost principalele realizări ale dvs. în acest deceniu?

- Deși mi-am dorit mai multe realizări, eu sunt mulțumit de ceea ce am dus la bun sfârșit. Când am venit în funcția de primar, era un dezastru în oraș: străzi deteriorate, neiluminate, întreprinderea municipală nu avea nicio unitate de transport, adică nici posibilitate tehnică sau financiară de a amenaja orașul. Așadar, în acest deceniu, am reparat foarte multe străzi, având acum aproape 100 de străzi în stare bună, au fost efectuate renovări interioare și exterioare în cinci grădinițe din oraș, dar și în patru licee. Și, totodată, Hâncești a fost singurul oraș din RM care, într-un an și jumătate, a fost complet racordat la rețelele de gaz. S-au investit peste 300 mln. de lei și mă mândresc foarte mult că orașul are o altă față. Mai mult, noi am fost printre primii care am avut finanțare europeană de 170 de mii de euro, în timp ce în RM cea mai mare finanțare era de 20 de mii de euro, bani din care am reparat și reutilizat stația de epurare.

Sursa: Timpul

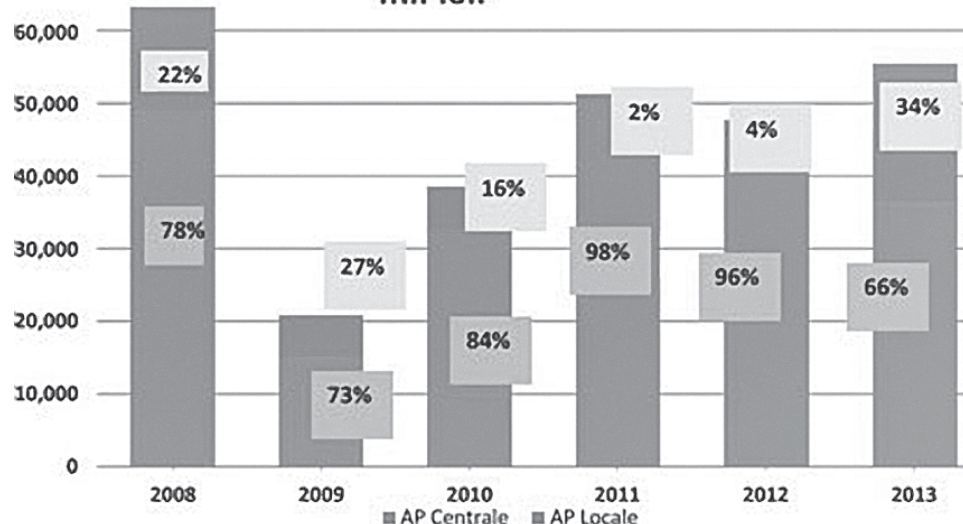

MILIOANELE DE REZERVĂ ȘI "CADOURILE DE CRĂCIUN" PENTRU APL-uri

Cetățenii ajunși în situații complicate contează în primul rând pe ajutorul venit din partea autorităților. Pentru situații excepționale, Guvernul aprobă anual un buget de rezervă, care în 2013 a ajuns la circa 60 de milioane de lei. Dacă în 2012 Fondul de Rezervă a fost distribuit în mare parte pentru premii naționale, decernări și deplasări ale oficialilor, în 2013 cea mai mare parte a fost distribuită autorităților locale. În contextul în care anul curent este un an electoral, aceste alocări „sunt cu un înalt potențial politic”, spun unii experți economici.

70,000 Repartizarea cheltuielilor după tipul beneficiarilor, mii lei.

Cu bani din Fondul de Rezervă au fost acoperite sute de case și lichidate alte pagube în urma inundațiilor din vara trecută. Pentru compensarea prejudiciilor pe care producătorii agricoli le-au suportat în urma calamităților naturale, în 2013 au fost alocați peste 16 milioane de lei. Alocațiile pentru atenuarea situațiilor excepționale, dar și pentru construcții și obiecte de infrastructură au crescut semnificativ în comparație cu anul 2012. Pentru acest compartiment, anul trecut au fost alocați circa o treime din banii Fondului de Rezervă. În același timp, au crescut semnificativ și alocările pentru Administrațiile Publice Locale (APL).

AVEM CULTURĂ, SPORT ȘI DRUMURI DE URGENȚĂ

Analiza cheltuielilor prezentată de experții ADEPT, atestă, pentru 2013, o tendință de îmbunătățire a modului de distribuție a acestor bani. Comparativ cu anii precedenți, s-au redus cheltuielile pentru unele manifestări și conferințe, premii și ajutoare umanitare. Cu toate acestea, și în 2013, au fost alocați bani pentru evenimente care puteau fi planificate din timp în bugetele instituțiilor de profil. „De fapt, până acum nu s-a stabilit foarte clar ce înseamnă situație neprevăzută și situație de urgență. Acest lucru dă posibilitatea ca acești bani să fie utilizați pentru activități culturale, pentru medalii, călătorii, deplasări ale ministerelor și autorităților publice”, menționează Tatiana Savva, expertă în cadrul Centrului analitic Expert-Grup. „Din 2007 până în 2013 noi am avut cultură de urgență, am avut sport de urgență, deplasări de urgență, drumuri de urgență, case de cultură de urgență. Lucruri care

pot fi planificate în bugetele autorităților care gestionează aceste probleme”, adaugă experta.

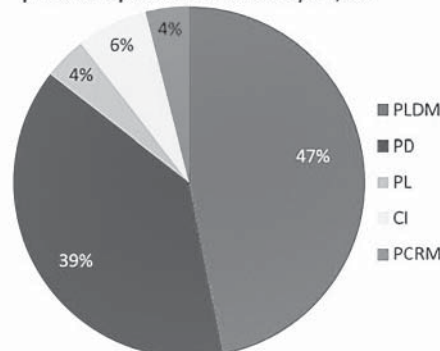
MILIOANE DE LEI PENTRU EVENIMENTE PREVIZIBILE

Pentru organizarea de manifestări și conferințe au fost alocați peste două milioane de lei. Sumă mai mică, în raport cu 2012. Acestea, însă, în mare parte, sunt evenimente care se desfășoară anual. Și în acest an au fost alocați bani pentru organizarea Zilei Naționale a Vinului sau pentru organizarea acțiunilor consacrate Zilei Victoriei. La fel, s-au alocat bani pentru decernarea premiilor naționale și pentru evenimente sportive la care se știa din timp că R. Moldova va participa. Pentru pregătirea Lotului Național Olimpic pentru Jocurile Olimpice din 2013-2014 au fost alocate peste patru milioane de lei, iar alte patru milioane au fost alocate pentru onorariile Companiei de avocatură „DLA Piper”, care a reprezentat interesele R. Moldova într-un proces la Centrul Internațional pentru soluționarea disputelor investiționale din Washington. Reprezentanții Ministerului Finanțelor justifică aceste alocări prin faptul că, la etapa elaborării bugetului, unele aspecte nu sunt definitive. Unele decizii se iau ulterior sau chiar după adoptarea bugetului public, majoritatea chestiunilor pe care le vizează necesitând rezolvare imediată. „Nu poți, la fiecare apariție a unei necesități stringente, să rectifici bugetul. Pentru asta și sunt create fondurile de rezervă ale guvernelor”, spune Vasile Bulicanu, director al Direcției generale sinteză bugetară din cadrul Ministerului Finanțelor.

PROIECTE INVESTIȚIONALE, PE BANI DIN FONDUL DE REZERVĂ

Dacă în 2012 Fondul de Rezervă a fost distribuit în mare parte pentru premii naționale, decernări și deplasări ale oficialilor, în 2013 cea mai mare parte a fost distribuită autorităților locale. În studiul de evaluare pe care Asociația ADEPT l-a prezentat la sfârșitul lunii februarie, se constată că APL-urilor le-au revenit circa 38 procente din bani. Comparativ cu anii precedenți, acest procent a crescut semnificativ. Experții spun că există multiple carențe legate de modul în care au fost acordați acești bani. Astfel, la penultima ședință a Guvernului din 26 decembrie 2013, unor consilii raionale le-au fost alocate mijloace financiare cu scopul de a „achita datorii pentru lucrările efectuate la obiectele de importanță socială, culturală și de mediu”. Or, printre acestea se numără și alocări care nu sunt neapărat datorii, ci proiecte care urmează să apară. Drept exemplu pot servi numeroasele alocări pentru realizarea lucrărilor de proiectare, cum ar fi reconstrucția digului din satul Văleni sau proiectarea planului urbanistic din satul Slobozia Mare, Cahul, construcția garajului gimnaziului din satul Cotiujenii Mici, Sângerei, și elaborarea mai multor proiecte de aprovizionare și renovare din raionul Soroca. „Este vorba de unele proiecte investiționale. Acestea ar trebui să treacă printr-un proces de negociere, transparent, în cadrul Guvernului, în cadrul acestor APL-uri, să se facă cunoscut acest lucru, să nu se bată pe ușa din spate, dar să fie acest proces discutat inclusiv cu societatea. Eu nu neg că acești bani au fost necesari, însă acest lucru trebuia făcut într-un mod transparent, implicând toți actorii importanți care ar fi trebuit implicați la această etapă”, menționează Tatiana Savva.

Repartizarea mijloacelor din FR APL în funcție de apartenența politică a primarilor localităților, %.

„CADOURI DE CRĂCIUN” CU TENTĂ POLITICĂ

Aparent, aceste alocări corespund regulamentului privind alocarea mijloacelor din Fondul de Rezervă, însă modul în care au fost repartizați acești bani către administrațiile locale trădează un tratament părtinitor, în funcție de apartenența politică a primarilor. Astfel, primarilor care sunt membri PLDM le-au revenit circa 47 la sută din resursele financiare alocate, celor din PDM — 39%,

PL — 4%, PCRM — 4%, iar primarilor independenți circa 6%. „Eu le spun acestor bani „cadou de Crăciun”. La 26 decembrie s-au dat sume importante de bani APL-urilor pentru realizarea unor acțiuni cu un înalt potențial politic”, menționează Tatiana Savva, amintind că 2014 este un an electoral. „Atunci când sunt alocați banii publici, în primul rând trebuie să atragem atenția la utilitatea acestor bani. Populația nu trebuie să fie repartizată după criterii politice, că primarul e de acolo sau de dincolo. El e cetățean al R. Moldova și are același drept. Fie că primarul e de la PLDM sau de la alt partid. Ei sunt egali, sunt oameni care locuiesc în aceeași țară”, susține Viorel Chivriga, expert economic. Cele peste 20 de milioane de lei care au fost alocate de Guvern la penultima ședință a executivului au trezit suspiciuni unor membri ai societății civile, care consideră că în acest caz s-a profitat de faptul că în buget mai erau circa o treime din bani. Potrivit regulamentului, soldul neutilizat al mijloacelor alocate din Fondul de Rezervă ar trebui să fie restituit în bugetul de stat, de aici se explică și alocarea consistentă a mijloacelor financiare APL în luna decembrie 2013. „După 27 decembrie este foarte problematică utilizarea acestor bani. Ori ei rămân în sold și trebuie reînțorși în primele zile ale anului nou, ori aici sunt abateri de alt gen. Sunt banii contribuabililor din R. Moldova și bineînțeles că ei trebuie să fie utilizați conform destinației. La distribuția mijloacelor financiare după criterii politice, place cuiva sau nu place, dar, iarăși, vorbim de transparență și lumea trebuie să cunoască și aceste lucruri”, opinează președintele Curții de Conturi, Serafim Urecheanu.

NOUA LEGE PRIVIND FINANȚELE PUBLICE LOCALE AR PUTEA ADUCE MAI MULTĂ LUMINĂ

În 2013, Ministerul Finanțelor a respins mai multe solicitări venite atât din partea cetățenilor, cât și a autorităților centrale, acest aspect a fost vizibil și apreciat de cei care stau cu ochii pe Fondul de Rezervă, însă adoptarea hotărârii de la sfârșitul anului a adus o lumină pală asupra acestui progres. Aprobarea proiectului de lege privind finanțele publice locale ar putea aduce mai multă lumină și în cazul Fondului de Rezervă, consideră experții. Asta pentru că proiectul de lege care a fost aprobat în primele două lecturi conține o secțiune dedicată fondurilor de rezervă și celui de urgență. Astfel, Fondul de Rezervă va fi destinat finanțării cheltuielilor urgente care apar pe parcursul anului, dar care nu au putut fi prevăzute în bugetele aprobate; iar Fondul de intervenție, finanțării cheltuielilor urgente legate de înlăturarea consecințelor calamităților naturale, în caz de epidemii, precum și în alte situații excepționale. Faptul că acest proiect încă nu este aprobat rămâne a fi un impediment în calea unor progrese privind implementarea noului concept de gestionare a situațiilor imprevizibile.

Sursa: Ziarul de Gardă,
Raisa RĂZMERIȚĂ

CAPACLIA - SFÂNTUL GHEORGHE, MECI PENTRU BINELE COMUNITĂȚILOR

Fondurile Uniunii Europene destinate cooperării transfrontaliere pot fi accesate de colectivitățile locale din Republica Moldova doar sub rezerva existenței unui parteneriat cu alte colectivități locale din România. Iată de ce inițiativele de înfrățire transfrontalieră ar trebui să se bucure de încurajări ale factorilor administrativi centrali și ar trebui să fie promovate. Este părerea Liviei Gomes, primarul comunei Sf. Gheorghe, județul Ialomița, venită la Capaclia, Cantemir pentru înfrățire de localități.

Această înfrățire a comunităților de pe un mal al Prutului și de pe celălalt mal al Prutului la ce ar trebui să se reducă?

În primul rând, ajutam să ne dezvoltăm comunitățile, prin depunerea unor demersuri destul de stăruitoare la forurile superioare de la Bruxelles, Strasbourg, pe ceea ce înseamnă dezvoltare pe infrastructură, dezvoltare pe asistență socială. Și încercăm ca, prin aceste acorduri de înfrățire, să putem să intrăm în dezvoltarea atât a comunității din Republica Moldova, cât și a comunității din România.

Din observațiile dumneavoastră, credeți că această comunitate, Capaclia, poate fi europeanizată?

Da.

Cum?

Deci poate fi. Și vreau să vă spun că ceea ce am găsit aici, am găsit lucruri frumoase și lucruri bune față de alte localități pe care le-am vizitat, în R. Moldova. Capaclia are deja câțiva pași destul de bine făcuți, spre europeanizare, probabil, prin primarul și prin personalul de la primărie și cu ajutorul oamenilor, felul cum gândesc ei. Că nu știu, nu cunosc îndeajuns care este suportul și ajutorul financiar din partea statului sau dacă totul se rezumă doar la colectarea de taxe și impozite. Dar am fost plăcut surprinsă. Și am vizitat și grădinițele, am vizitat și școlile și plăcut surprinsă de modul de organizare și de cum sunt ținute în frâu.

Pe cât de mult fondurile europene ajută comunităților să își schimbe fața și infrastructură?

Ajută. Ca exemplu, în România, a ajutat destul de mult, că sunt cofinanțări, să vină 80% din partea Uniunii Europene și 20% să îi suporte comunitatea locală. E un ajutor destul de imens. Numai că implementarea este un pic mai greoaie.

De ce?

Datorită procedurilor. Și uneori regulile jocului se schimbă în timpul jocului, mie mi s-a întâmplat. Eu am depus un dosar de asfaltare pentru 2,8 kilometri de asfalt, în comunitatea Sfântul Gheorghe din județul Ialomița, România. Și, când am ajuns cu dosarul la verificat, ni s-a spus: „Ne pare foarte rău, dar Uniunea Europeană a modificat azi noapte normativul. În momentul în care se constată că fondurile sunt absorbite de o valoare destul de mare, atunci ei încearcă să stopeze. Probabil că, iau prioritățile acolo unde sunt comunități mai mari decât cele care au depus. Eu am o comunitate de 2 500 de locuitori, probabil, o dată cu mine, au depus comunități care au câte 10-15-20 mii de locuitori.”

Și totuși, România a avut de câștigat, după aderarea țării la UE?

A avut de câștigat. La momentul acesta, ceea ce se vede cred că câștigă integrarea fondurilor europene pe România, s-a văzut în infrastructură, s-a văzut în alimentarea cu apă, s-a văzut în canalizare, s-a văzut în partea de ajutor dat inves-

titorilor privați, pe partea de agricultură, unde s-a săltat foarte mult în construcția de silozuri, unde cetățeanul acum nu mai este obligat să poată să își ducă și să își țină recolta într-un siloz ultramodern și să o valorifice cu un preț mai bun.

Aici, la Capaclia, ați găsit lume eurooptimistă, eurosceptică?

Prima dată, vă spun că am găsit lume tristă, necăjită, am găsit lume tristă, am văzut copii triști. Sunt o persoană sensibilă, dar m-au sensibilizat și mai mult acei copii din grădiniță care, mi s-a părut că, până la vârsta de trei ani, nu știau să zâmbească. Am tot vorbit cu ei, m-am jucat cu ei și mi s-au părut că sunt prea maturi pentru vârsta de trei ani și că zâmbetul lor este foarte rar. Nu am simțit acea căldură care un copil aleargă în fața ta, în momentul în care îi dai o jucărie, un dulce, să stea în brațe. Sunt foarte reținuți și aceasta, probabil, datorită apăsării din familie, datorită apăsării de acasă. Probabil că, simt și ei necazurile părinților.

Iar necazurile părinților se reduc la aceea că au lăsat pământul paragină, că nu au bani ca să îl prelucreze, că nu au cu ce să meargă la magazin ca să cumpere pâine și la pâine.

Am înțeles că există un singur investitor pe partea de agricultură și că nu există o concurență și acel investitor oferă cât vrea el și când oferă, ceea ce mi se pare strigător la cer. Lasă omului să aleagă, lasă omului să meargă acolo unde îi este lui bine: câștigă și tu, dar lasă-mă să trăiesc și eu.

De ce atât de greu vin investițiile în agricultură? Aveți vreo explicație?

Aici? Pentru că nu suntem lăsați. Am trăit eu un episod de genul acesta. Eu am venit pregătită și impresionată, și, din tot suflul meu, am adus câteva jucării, câteva cărți de citit, de colorat, povești de Creangă pentru copiii de la școală și cei de la grădiniță. Și, când am intrat în vamă, a fost o problemă cu mașina că a avut numere roșii și nu am știut că în Moldova nu ni se permite lucrul acesta, atâta timp cât în alte țări a fost permis. Ne-au întors de la vamă și a trebuit să găsim o altă oportunitate să putem să intrăm aici.

Numai că acolo ni s-a spus că nu este încă semnat acordul dintre Republica Moldova și România pentru accesul pietonal. Și ne-au zis: ne pare foarte rău, găsiți o mașină care să vă ia și să puteți să treceți în altă parte. Dar mi-au cerut să le spun și să scot toate jucăriile din pungă, toate cărțile și să le arăt bon fiscal, să mă întreb unde mă duc. Unde mă duceam? Făceam contrabandă cu jucării? Nu...”

E un paradox?

Da. Și învinovățesc și statul român, de vină este și Republica Moldova. Sunt exemple negative, sunt cetățeni care trec prin graniță și nu-i mai caută nici naiba. Și pe noi, care am venit cu bucurie, și am venit cu încredere că putem să ajutăm și,

Iuliana-Livia Gomes, primar de Sfântul Gheorghe:

„Plecăm încărcăți de aici cu lucruri frumoase și cu trăiri sufletești pe care noi acolo, la România, din păcate, le-am cam uitat!”

la rândul nostru, plecăm încărcăți de aici cu lucruri frumoase și cu trăiri sufletești pe care noi acolo, la România, din păcate, le-am cam uitat.

Aici o fi lumea săracă, dar este sinceră și îți dă așa o stare din astea de bine. Am fost luată de la vamă și ne-a plăcut modul în care ne-au tratat, și modul în care ne-au tratat, și modul în care s-au comportat cu noi, ambele. Când am să mă întorc în țară, am să fac un comunicat de presă și am să aduc la cunoștință. Nu știu ce impact va avea, dar eu îmi fac datoria de cetățean român și îmi fac datoria de cetățean, că degeaba ieșim la televizor, oamenii politici, degeaba consumăm timpul cetățenilor de rând cu tot felul de bazaconii, că suntem cei mai puternici, că noi ajutam Moldova, dacă noi, la graniță, nu am fost în stare să semnăm un acord pietonal. Cu ce mă deranjează? Poate omul acela chiar dorește, da, stă și ia viză de la Cahul, am înțeles, ca să treacă pe Galați și poate vrea să își facă cumpărături la Galați, merge pe jos. Trebuie să vină cu mașina? Îmi pare rău. Am vrut să întreb: dar dacă era o căruță în vamă, era voie să trec cu căruța? Dar data viitoare, dacă mi se mai întâmplă, am să vin pregătită cu căruța și tot trec!”

Cam câți ani i-ar trebui satului moldovenesc și statului Republica Moldova să parcurgă această cale de apropiere de UE?

Îi dau, cel puțin, cinci ani, 2016-2017, nu văd și nu știu dedesubturile acestei țări, nu știu ce apasă, că aici este o apăsare. Dacă întreb cetățeanul moldovean după stradă dacă își dorește să intre, spune că da, dar, după aceea, intervine o teamă din acestea de a nu deranja. Pe cine deranjează și cum deranjează nu știu, dar am să mă informez pe viitor, ca să îmi rezolv și eu misterul acesta, că ceva se întâmplă undeva, de se pun frânele acestea...

Merită Moldova apropierea de UE?

Da, merită. Merită, Moldova este o țară frumoasă, am văzut viță-de-vie care trebuie valorificată nu numai aici, trebuie valorificată în întreaga Europă. Solul este

de calitate superioară și vinul este un soi nobil. La intrare în Capaclia, am văzut livezile acelea de meri, la fel, sunt imense. În România nu mai sunt așa, în România acum se reinventează din nou livada care a fost tăiată, după Ceaușescu, că nu știu ce ne făcea livada aceea, de ce am distrus-o, că și noi în România am distrus foarte multe lucruri. Bine ar fi ca și noi, românii, să fim în stare și să fim cumpătați, să ne păstrăm ceea ce avem și să ne întreținem. Dar avem și noi destule bube.

Și ideea aceasta cu înfrățirea comunităților din România și Republica Moldova e una salutară?

Da, așa este. Sperăm ca anul acesta, la 31 august, să putem semna și parafa Acordul de înfrățire dintre Capaclia, raionul Cantemir, și Sfântul Gheorghe, Ialomița. Eu mai am un Acord de înfrățire, semnat anul trecut, cu comuna Piatra. Dar a fost doar la nivel de hârtie și atât.

De ce doar la nivel de hârtie?

Este mai greu de luat legătura cu doamna primar de acolo, probabil că, a fost doar o chestie de hârtie și atât.

Părerea dumneavoastră despre nevoia descentralizării care e? Cum e această descentralizare acolo, în România, pentru că aici edilii de localități tot se plâng că le sunt mâinile legate și că centrul nu vrea să le dea mai multe împuterniciri.

Noi nu simțim descentralizarea aceasta pentru că noi avem prefectura care ne este șef, avem consiliul județean care ne este șef, avem un alt gen de „poliție” care ne este șef, la noi și finanțele ne sunt șefi, toată lumea este șef la primărie, șeful primarului.

Atunci colegii dumneavoastră din Moldova să înțelegem că sunt mai norocoși?

Mie mi se pare, din punctul acesta de vedere, de organizare, da. Dar la noi toată lumea ne e șefă. La noi, când se vine la primărie, nu se vine ca să saluți primarul. Vine la primărie să te sancționeze, vine la primărie să te verifice. Există un alt mod de descentralizare, dar ceea ce se gândește la noi în care ce descentralizezi? Descentralizezi politic și tot cu șefi rămân? Autonomie financiară avem.

Totuși sunteți stăpâni banilor?

Suntem stăpâni banilor de acolo. Eu vă doresc să fiți stăpâni banilor, dar să știți că, așa cum suntem stăpâni, așa ni-i ia repede, că ne găsec atâtea chichițe, chiar dacă descentralizarea își face de cap.

Sursa: Europa Liberă

TREI MILIOANE DE EURO PENTRU SIREȚI ȘI TULUCEȘTI, „ÎMPĂRȚITE FRĂȚEȘTE”

Doă sate de pe ambele maluri ale Prutului vor avea apeduct și canalizare datorită unui grant de aproape trei milioane de euro oferit de Uniunea Europeană în cadrul unui proiect transfrontalier.

O infrastructură de invidiat: apă, canalizare, drumuri asfaltate, obiecte de menire socială modernizate – toate sunt caracteristice pentru satele din Uniunea Europeană și mai puțin cunoscute în localitățile rurale din R. Moldova. Făcând trimitere la experiența României, în următorii ani situația s-ar putea schimba, dacă autoritățile locale vor beneficia de sprijinul financiar acordat de UE.

Satul Sireți din raionul Strășeni este una dintre localitățile moldovenești care profită la maximum de ajutorul partenerilor străini. Aici au fost dezvoltate 17 proiecte finanțate din fonduri naționale și externe, iar ultimul dintre ele, și cel mai așteptat de locuitori, va fi dus la capăt peste câteva luni. Satul va avea un apeduct modern, după ani de așteptări în care oamenii au băut apă din fântânile pline cu nitrați.

COLABORARE MOLDO-ROMÂNĂ

Construcția apeductului din Sireți face parte dintr-un proiect transfrontalier dezvoltat în parteneriat cu localitatea Tulucești din județul Galați, România. „Principala condiție, pentru a obține finanțare, a fost să identificăm un partener din dreapta Prutului pentru a dezvolta proiecte în comun. Primarul din Tulucești s-a arătat interesat de colaborare și a aplicat dosarul în cadrul programului de cooperare transfrontalieră România-Ucraina-Republica Moldova. Am obținut 2,8 milioane de euro. Noi

am construit apeductul, iar partenerul român – canalizarea”, explică primarul de Sireți, Vasile Cartiră. Deși localitatea din România avea dreptul să beneficieze de o parte mai mare din grant, fiind „liderul” proiectului, autoritățile locale din Tulucești au decis să se împartă frățește. „Am considerat că ar fi corect ca banii să se împartă aproape egal. La noi situația e mai bună, obținem și alte contribuții din fonduri naționale sau externe, dar în Sireți e un pic mai greu. Am pregătit proiectele, am calculat costurile și în final nouă ne-au revenit 1,5 milioane de euro, iar partenerului - 1,3 milioane de euro”, a precizat primarul din Tulucești, Petrică Bratu.

200 DE FÂNTÂNI CU NITRAȚI

Din bani europeni, Primăria satului Sireți a construit 27 de kilometri de apeduct, o stație de pompare a apelor reziduale cu echipamente aduse din Austria, rețele de canalizare pentru obiectele de menire socială din localitate și a procurat un automobil de intervenție. „Am beneficiat de grant, dar a fost și contribuția proprie a locuitorilor. Am făcut o Adunare generală a satului, am prezentat proiectul și oamenii l-au susținut. După calcule, unei gospodării i-au revenit câte 2 000 de lei. Până acum au fost colectate peste 500 de mii de lei de la locuitori, dar mulți așteaptă să vadă finalitate. Dacă vecinul va avea apă la robinet, se va conecta și el”, afirmă primarul, adăugând că apeductul va înlocui cele peste 200 de fântâni din sat care au apă extrem de periculoasă pentru sănătate. „Testele au demonstrat că avem doar o fântână cu apă bună. În celelalte sunt de 3-4 ori mai mulți nitrați decât norma admisibilă”, explică Vasile Cartiră.

TRAI CA LA ORAȘ

Locuitorii abia așteaptă să curgă apă potabilă la robinet. „La 80 de ani încă mă duc după apă la zeci de metri depărtare, la fântâna de lângă școală. După ce mi-a murit soțul, tare mi-e greu. Bine că am apă tehnică în ogradă care vine de la fântâna arteziană, dacă voi avea și de băut..., dacă va fi și canalizare ca la oraș, voi trăi la bătrânețe”, se arată entuziasmată Sofia Godoroja, fostă profesoară în satul Sireți. Femeia știe că apa din fântânile satului este nesănătoasă, dar „o fierb înainte să o beau și gata”, spune doamna Sofia.

CANALIZARE INTEGRALĂ ÎN LOCALITĂȚILE PARTENERE

Primarul din Sireți a catalogat colaborarea pe care o are cu partenerul din România drept una „fructuoasă”, bazată pe seriozitate și încredere și este decis să continue colaborarea. „Vrem să aplicăm împreună un nou proiect în cadrul programului transfrontalier finanțat de UE și să construim integral rețele de canalizare. Partenerul din România este gata să ne împărtășească din experiență. În ultimii doi ani am avut zeci de întâlniri la Galați și ei au fost la noi și ne-am înțeles de minune”, afirmă Vasile Cartiră. „Noi am construit 15 kilometri de rețele de canalizare, dar necesarul este de 70 de kilometri. Dacă obținem finanțare

în noua sesiune a programului transfrontalier, vom extinde proiectul. Ar fi și alte domenii de colaborare cu satul Sireți: reconstrucția obiectivelor de menire socială sau schimburi artistice pentru păstrarea tradițiilor și obiceiurilor. Am demonstrat că suntem parteneri serioși, că de europeni pierdeam încrederea instituțiilor europene”, conchide primarul din Tulucești.

SATELE DIN ROMÂNIA ȘI R. MOLDOVA ÎȘI REZOLVĂ PROBLEMELE COMUNE

Programul Operațional Comun România-Ucraina-Republica Moldova primește finanțare europeană prin intermediul Instrumentului European de Vecinătate și Parteneriat. Programul are drept scop să susțină comunitățile din zonele de frontieră pentru rezolvarea unor probleme similare cu care acestea se confruntă. Autoritățile locale din cele trei state sunt încurajate să colaboreze pentru dezvoltarea economiei locale, rezolvarea problemelor legate de mediul înconjurător și întărirea pregătirii pentru situații de urgență. În perioada 2007-2013, Comisia Europeană a alocat peste 126 de milioane de euro pentru finanțarea programului transfrontalier.

Sursa:
www.ziarulnațional.md

ÎNFRĂȚIRI LA... ÎNĂLȚIME

Vizita în comuna Capaclia reprezintă o continuitate a evenimentului organizat de CALM și ACoR. Anul trecut, de Ziua Limbii Române, sărbătorită și în România, platoul Bucșilor a devenit scena unui adevărat festival al înfrățirilor, un eveniment fără precedent în istoria colaborării dintre țările noastre. Primării din Republica Moldova și România și-au dat mâna, uniți de obiectivele comune de dezvoltare a localităților pe care le conduc, dar și de memorabilul acord semnat la Chișinău, pe 24 mai 2013. Atunci a avut loc și prima Sedință Comună a Guvernelor Locale din România și Republica Moldova, în cadrul căreia membrii CALM și ACoR au trasat planurile de cooperare. Un rod al acestei colaborări este și grandiosul eveniment care s-a desfășurat la Sinaia.

Printre localitățile care au semnat aceste importante acorduri se număra, din partea României, orașul Sinaia, comunele Saraiu, Cumpăna, Mircea Vodă, Grădina, Siliște, Tortoman, Vânători Neamț din județul Piatra Neamț, Tîrgușor, Mihail Cogălniceanu, Peștera, Horia, din județul Constanța, din județul Alba - comuna Sîncel, din județul Prahova - comuna Cornu, din județul Suceava - comuna Berchișești,

din județul Hunedoara - comuna Crișcior, din județul Ialomița - comuna Făcăeni și comuna Sfîntul Gheorghe, din județul Călărași - comuna Radovanu și comuna Ștefan cel Mare, din județul Iași comunele Fântânele, Hărmănești, Coarnele Caprei și Probota.

Din Republica Moldova, au semnat acorduri de colaborare: orașele Edineț și Hîncești, satele Băhrinești, Rădulenii Vechi și Mărculești din raionul Florești,

comuna Sărata Veche din raionul Fălești, satul Capaclia din raionul Cantemir, comunele Sîpoteni, Dereneu și Tuzara din raionul Călărași, satul Clișova și comunele Vatici și Piatra din

raionul Orhei, satul Batîr din raionul Cimișlia, satul Crihana Veche și comuna Manta din raionul Cahul, comunele Chircăiești și Ucraina din raionul Căușeni, comuna Codreanca din raionul

Strășeni, satul Ochiul Alb din raionul Drochia, comunele Ocolina, Parcani, Regina Maria, Vărăncău și Nimereuca din raionul Soroca, comuna Trușeni, mun. Chișinău.

PUTEREA LOCALĂ LA PĂTRAT!

Pe 28-29 ianuarie 2014 a avut loc, la Metz (Franța), primul Forum european al primarilor din localitățile aflate în spațiul rural, organizat la inițiativa Asociației Franceze a Primarilor din zonele rurale. Cei 20 de primari din Republica Moldova, care, la invitația Asociației Comunelor din România, au participat la acest important for, au elaborat, alături de colegii lor din diferite țări, un Apel important, care vine să confirme rolul decisiv al puterii locale în buna guvernare a țărilor.

APEL PENTRU CONSTITUIREA UNEI INSTANȚE EUROPENE DE REPREZENTARE ȘI DIALOG PENTRU ALEȘII PUTERILOR LOCALE DIN SPAȚIUL RURAL

În toate statele UE, precum și în vecinătatea sa, ruralitatea deține un rol important și afectează milioane de cetățeni ai UE. Ea ocupă un loc major din punct de vedere geografic (91% din spațiu) și are o contribuție decisivă în economie. Cu toate acestea, este evidentă lipsa de recunoaștere a nevoilor speciale din aceste zone, atât la nivelul instituțiilor europene, cât și în administrația statelor membre, în ciuda obiectivelor referitoare la egalitatea între teritorii. Zonele rurale europene necesită punerea în aplicare a unei strategii specifice pentru a compensa dificultățile acumulate de-a lungul anilor, în timp ce cea mai mare parte a energiei și a resurselor a fost alocată pentru dezvoltarea centrelor urbane, uneori deja saturate. Ar fi regretabil ca potențialul de dezvoltare și de echilibru al teritoriilor rurale europene să fie neglijat.

ALEȘII LOCALI DIN ZONE RURALE AFIRMĂ VOINȚA LOR DE A SE CONTITUI ÎNTR-O REȚEA:

- Pentru a asigura o mai bună luare în considerare a specificității zonelor rurale, precum și a necesității de a răspunde concret și rapid din punct de vedere al mijloacelor, echipamentelor și serviciilor.

- Pentru a orienta o veritabilă politică europeană de amenajare a teritoriului, în special pentru a reduce sentimentul de abandon și neglijare, larg împărtășit printre concetățenii noștri europeni.

- Pentru a afirma dreptul cetățenilor europeni din zonele rurale de a fi implicați, în același fel în care sunt implicate alte puteri locale de la nivel sub-regional, în toate instanțele și forurile europene care decid viitorul teritoriilor.

NOI, ALEȘII LOCALI DIN ZONELE RURALE:

- Vrem ca comunitățile rurale și aleșii lor:

• Să fie respectați în prerogativele și rolul lor consolidat în organizarea teritorială;

• Să fie asociați și ascultați în contextul Strategiei UE 2020.

- Cerem ca echitatea și egalitatea socială și teritorială, componente majore ale Strategiei UE 2020, să marcheze acțiunea Comisiei și a Parlamentului European, printr-o reechilibrare a acțiunii publice în direcția zonelor rurale;

- Cerem ca actorii din mediul rural (aleși, asociații, mișcări, federații, actori economici etc.) să fie priviți cu mai multă încredere, pentru a asigura o dezvoltare economică, socială și durabilă profitabilă pentru cetățenii din cele 27 de state membre ale UE și cele 48 de țări europene;

- Cerem ca orice acțiune publică să fie gândită, concepută și implementată prin adoptarea unor norme de aplicare adaptate la nevoile specifice și la situația lumii rurale, în toată diversitatea sa;

- Vrem să fie angajat un demers de perspectivă la nivel european în ceea ce privește viitorul teritoriilor rurale.

- Solicităm ca:

• Comisia și Parlamentul European să își întărească acțiunea publică dedicată teritoriilor rurale, în vederea asigurării unei dezvoltări echilibrate a spațiului european;

• cele două instanțe europene menționate să implice mai mult autoritățile statelor membre pentru punerea în aplicare a acestor politici;

• procedura de accesare a fondurilor UE (FEDR, FSE, FEMP) să fie simplificată, pentru a le face mai accesibile tuturor actorilor din mediul rural, în special celor lipsiți de infrastructura de proiectare necesară.

Primarii europeni reuniți la Metz decid:

- Să se organizeze într-o rețea europeană a puterilor locale din zonele rurale și să își unească forțele;

- Să lanseze un apel către colegii lor și asociațiile reprezentative pentru a constitui o rețea de schimburi și presiune;

- Să interpeleze cele două camere europene reprezentative ale puterilor locale, Comitetul Regiunilor și Congresul puterilor locale și regionale din Europa, în vederea adoptării unor inițiative prin care să confere mai multă vizibilitate teritoriilor rurale și puterilor locale ce le guvernează, aflate cel mai aproape de cetățenii europeni.

**Metz (Franța, Europa),
29 ianuarie 2014**

DIALOGUL PUTERILOR, LA CHIȘINĂU

Secretarul general-adjunct al Guvernului, Sergiu Palihovici, a discutat cu reprezentanții Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) cele mai stringente probleme ale autorităților administrației publice locale.

La ședință au participat reprezentanții CALM - Tatiana Badan, președintele CALM; Viorel Furdui, director executiv; Elena Bodnarenco, primarul orașului Soroca; Valentin Casian, primarul orașului Strășeni; Gheorghe Răileanu, primarul orașului Cimișlia și Ștefan Vlas, primarul satului Sărata-Galbenă, raionul Hîncești.

Printre aspectele discutate au fost achizițiile publice, accesarea fondurilor pentru dezvoltarea locală, patrimoniul public, impulsivitatea dialogului dintre asociațiile reprezentative ale autorităților administrației publice locale, precum CALM, și autoritățile publice centrale ș.a.

Sergiu Palihovici a reiterat angajamentul Guvernului de implementare a Reformei de Descentralizare, invitând CALM să se implice plenar în promovarea politicilor naționale.

În rezultatul întrevederii s-a decis stabilirea unui format de comunicare permanentă pentru asigurarea unei conclucrări eficiente în examinarea problemelor autorităților publice locale și identificarea soluțiilor pentru eficientizarea activității APL.

www.calm.md

AI NOȘTRI, CA BRAZII

La 14 martie 2014, Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) a acordat trei diplome de merit primarilor din localitățile-partenere, pentru deosebita implicare și susținerea cooperării intercomunitare în cadrul proiectelor-pilot:

- Primarul orașului Cahul, Petru Burlacu - proiectul "Îmbunătățirea serviciilor de apă și canalizare în raionul Cahul";

- Primarul orașului Șoldănești, Alexandru Tinică - proiectul "Îmbunătățirea serviciilor de gestionare a deșeurilor solide în raioanele Șoldănești, Rezina și Florești";

- Primarul orașului Florești, Grigore Cojocar - proiectul "Îmbunătățirea serviciilor de gestionare a deșeurilor solide în raioanele Șoldănești, Rezina și Florești".

Decernarea diplomelor a avut loc în contextul întrunirii tematice: „Administrația publică locală

- pilonul de bază pentru asigurarea succesului în procesul de modernizare a țării și integrare europeană”, organizată de Cancelaria de Stat și Congresul Autorităților Locale din Moldova.

Abordarea GIZ este de a impulsiona cooperarea intercomunitară, astfel ca localitățile învecinate să presteze în comun servicii, pentru a crește eficiența și pentru a optima costurile.

Proiectul „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova” este implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) și este sprijinit financiar de Ministerul German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ), Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida), Ministerul Afacerilor Externe al României și Uniunea Europeană.

www.calm.md

PRIMARII DIN MOLDOVA PREIAU EXPERIENȚA SLOVACIEI

În perioada 02-04 aprilie 2014, în vizită la Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) au fost reprezentanții Asociației Orașelor și Municipaliților din Slovacia (ZMOS) - președintele Asociației, Jozef Dvonc, vicepreședintele Asociației, Milan Muska, și expertul internațional al Open Society Foundation, Victoria Mlynarčíkova.

Scopul vizitei l-a reprezentat împărtășirea experienței Slovaciei în realizarea procesului

de descentralizare, inclusiv descentralizarea financiară, prezentarea sistemului de administrație publică și competențele APL din Slovacia, schimbul de experiență și realizările Asociației Orașelor și Municipaliților în dialogul cu autoritățile centrale din Slovacia.

Cu acest prilej, CALM a organizat la data de 3 aprilie 2014 un atelier de lucru cu genericul - "MAI MULTĂ DESCENTRALIZARE ȘI AUTONOMIE = MAI MULTĂ DEMOCRATIE". La ateli-

er au participat dl. Robert Kirnag, Ambasadorul Slovaciei în Republica Moldova, dl. Jozef DVONC, președinte ZMOS, Milan MUSKA, vicepreședinte ZMOS, d-na Tatiana BADAN, președinte CALM, dna Valeria IEȘEANU, coordonator de proiecte UNDP Moldova, dna Victoria CUJBĂ, șef Direcție Cancelaria de Stat, precum și reprezentanți ai Parlamentului, Ministerului Finanțelor și autorităților publice locale din Republica Moldova.

www.calm.md

NOI OPORTUNITĂȚI DE ACORDARE A GRANTURILOR MICI PENTRU APL

Noi oportunități de acordare a granturilor mici pentru autoritățile publice locale au fost prezentate în cadrul conferinței: „Oportunități de acordare a granturilor mici pentru APL din Republica Moldova”. Întrunirea a fost organizată de Centrul de Informare pentru Autoritățile Locale, cu suportul USAID și Solidarity Fund Polonia și a avut drept scop informarea autorităților locale privind fondurile mai puțin cunoscute de care ar putea beneficia.

Marcel Răducan, ministrul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor a subliniat, în deschiderea evenimentului, importanța conferinței drept platformă de comunicare și schimb de experiență, soluții inovatoare pentru dezvoltarea regională prin cooperarea intercomunitară, implicând în acest proces autoritățile publice centrale, locale, societatea civilă și donatorii. „Actualmente, principalul obiectiv al Centrului este informarea autorităților locale despre fonduri mai puțin cunoscute de care ar putea beneficia, dar începând cu această Conferință, vreau să anunț cu mândrie că funcțiile Centrului cresc semnificativ și acesta va oferi și granturi. Sunt ferm convins că, prin crearea Fondului Granturilor Mici în cadrul Centrului, va fi asigurată o platformă de comunicare între reprezentanții APL și partenerii de dezvoltare, precum și o sursă alternativă de finanțare. Îmi exprim gratitudinea față de partenerii de dezvoltare din Republica Polonă și USAID pentru susținerea și dezvoltarea activității Centrului de Informare, dar nu și în ultimul rând dlui director Krzysztof Kolanowski, pentru implicare și devotament”, a menționat ministrul Marcel Răducan.

Amintim că, Centrul de Informare pentru Autoritățile Publice Locale a fost creat în baza unui Memorandum de Înțelegere între Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al Republicii Moldova și Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Polonia, semnat în iunie 2012.

www.mdrc.gov.md

CALM, DISCUȚII LA NIVEL ÎNALT

Congresul Autorităților Locale din Moldova, împreună cu Ambasadorul Republicii Slovacie, dl Robert Kirnag, au stabilit un plan de acțiuni privind dezvoltarea și promovarea colaborării APL din Moldova cu cele din Slovacia, susținerea dezvoltării capacităților și practicilor de atragere a fondurilor Europene, promovarea sectorului econo-

mic și al celui social. Trebuie de remarcat faptul că această inițiativă reprezintă o deschidere profesionistă binevenită pentru încurajarea APL din Moldova, pentru o Guvernare locală puternică și modernă din partea Dlui Ambasador și a Guvernului Slovaciei.

www.facebook.com/calm.md

MISIUNE DE EVALUARE ÎN RM

O misiune de evaluare a Consiliului Europei, condusă de domnul Alfonso ZARDI, șeful Departamentului Instituțiilor Democratice și Guvernare, Direcția Generală Democrație, a efectuat o vizită de documentare în Republica Moldova în perioada 3-6 martie curent pentru a studia desfășurarea reformei de descentralizare. Acțiunea are loc în ajunul lansării unui amplu program de colaborare RM-CoE în domeniul descentralizării și consolidării autonomiei locale.

Cu sprijinul Centrului de Expertiză a Consiliului Europei, Grupul de lucru constituit din experți recunoscuți în domeniul democrației locale din mai multe țări europene, inclusiv Elveția, Estonia, România, Spania și Ungaria, și-a propus să facă o radiografiere a stării actuale a politicilor de descentralizare în țara

noastră și să identifice domeniile ce necesită intervenții suplimentare de asistență externă și expertiză de specialitate. „Sperăm că rezultatele atinse în implementarea Strategiei Naționale de Descentralizare, în cei doi ani de la adop-

tarea Strategiei, vor permite colegilor noștri de la Consiliul Europei să aprobe extinderea asistenței și expertizei externe pentru Republica Moldova în acest domeniu”, a opinat Serghei Palihovici, secretarul general-adjunct al Guvernului Republicii Moldova, responsabil pentru relațiile cu autoritățile locale și politicile de descentralizare.

Experții Consiliului Europei s-au întâlnit, la Chișinău, cu reprezentanții Cancelariei de Stat responsabili de politicile de descentralizare, reprezentanții ministerelor de profil din cadrul Grupurilor de lucru privind descentralizarea sectorială, cu deputații din Comisia parlamen-

care desfășoară în Republica Moldova activități în domeniul dezvoltării locale, precum LGSP (USAID), GIZ, Sida, PNUD și UN Women.

Cadrul propus de colaborare CoE-RM în domeniul descentralizării și dezvoltării locale are mai multe direcții de acțiune: susținerea implementării Strategiei Naționale de Descentralizare, consolidarea capacităților APL prin promovarea practicii de cooperare intercomunitară, susținerea dialogului dintre APC și APL și implementarea recomandărilor Congresului Autorităților Locale și Regionale al CoE în acest sens. Raportul final al misiunii de evaluare, care va fi pregătit

tară specială pentru descentralizare și autonomie locală. Delegația Consiliului Europei a discutat, de asemenea, cu reprezentanții Congresului Autorităților Locale din Moldova, cu reprezentanții organizațiilor partener de dezvoltare,

pînă la mijlocul lunii martie, va servi ca bază pentru activitățile concrete de colaborare dintre Guvernul moldovean și Consiliul Europei în domeniul descentralizării.

www.descentralizare.gov.md

ÎNTRUNIREA REGIONALĂ „UTILIZAREA FONDURILOR INVESTIȚIONALE ÎN RAIONUL ANENII NOI: EXPERIENȚE, PRACTICI ȘI OPORTUNITĂȚI DE FINANȚARE”

Pe data de 14 martie, în orașul Anenii Noi s-a desfășurat o întrunire regională cu scopul de a spori interesul reprezentanților societății civile și autorităților locale față de diversele oportunități de finanțare, oferindu-le exemple despre cum bunele capacități de dezvoltare și implementare a unui proiect poate schimba viața localnicilor.

La această întrvedere au participat reprezentanți ai Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Agenției de Dezvoltare Regională Centru, Centrului de Informare pentru autoritățile locale din RM, administrației publice locale din raion, precum și locuitori ai raionului Anenii Noi.

Organizatorii au acordat mențiuni celor mai bune proiecte implementate în

ultimii ani, care și-au dovedit durabilitatea și au îmbunătățit condițiile de viață a oamenilor.

Cei prezenți la eveniment au apreciat înalt implicarea autorităților locale și investițiile pe care le-au atras aceștia în regiune în ultimii trei ani. Raionul Anenii Noi este parte a Regiunii de Dezvoltare Centru și participă la ridicarea nivelului de trai al locuitorilor regiunii. Îmbunătățirea condițiilor de viață reprezintă un scop comun spre care trebuie să tindem și să valorificăm orice posibilitate de atragere a investițiilor. Evenimentul a demonstrat suportul pe care-l au autoritățile din partea cetățenilor, dar și a partenerilor care au fost prezenți la întrunire.

<http://www.adrcentru.md>

IMPLEMENTAREA PROIECTULUI „ÎMBUNĂȚĂȚIREA SISTEMELOR DE ALIMENTARE CU APĂ ÎN ȘASE LOCALITĂȚI ALE MOLDOVEI”

Viceministrul Mediului, Valentina Țapiș, a convocat o ședință de lucru cu reprezentanții Agenției „Apele Moldovei”, ai Consiliilor raionale Fălești, Hîncești, Strășeni, Taraclia și UTA Găgăuzia, antrenate în proiect și Consultantul proiectului. Au fost discutate problemele ce țin de executarea lucrărilor de prestare a serviciilor de consultanță și suport instituțional din cadrul Proiectului Kuweitean.

Audienței i-a fost adusă la cunoștință informația despre instituirea grupului de lucru privind monitorizarea desfășurării implementării Proiectului Kuweitean și componența nominală a grupului de lucru privind implementarea proiectului respectiv. Alte subiecte ce țin de activitățile din cadrul edificării unor apeducte și sisteme

de canalizare, parte componentă a contractelor încheiate de părți, vor constitui platforma îmbunătățirii managementului lucrărilor din cadrul proiectului.

<http://mediu.gov.md/>

ȘEDINȚĂ CONSULTATIVĂ PE TEMA COMPLETĂRII FIȘELOR PENTRU CONCEPTE DE PROIECTE POSIBILE ÎN SECTORUL ALIMENTĂRII CU APĂ ȘI CANALIZARE

Pe data de 11 martie 2014, la Bălți, a avut loc o ședință consultativă privind completarea fișelor pentru Concepte de proiecte posibile (CPP) în sectorul Alimentarea cu apă

și canalizare (AAC) din cadrul Proiectului „Modernizarea Serviciilor Publice Locale”, domeniul de intervenție II: „Planificare și Programare Regională”.

Organizată în trei sesiuni, la ședința consultativă au participat membrii Grupului de lucru constituit prin Decizia Consiliului Regional pentru Dezvoltare Nord (CRD Nord)

nr. 5 din 13.12.2012, delegați din partea raioanelor din Regiunea de Dezvoltare Nord și a municipiului Bălți.

După cel de-al 5-lea atelier de lucru în sectorul AAC,

organizat la Bălți în data de 20 februarie curent, membrilor grupului de lucru (GL) le-au fost distribuite anexele necesare pentru completarea fișelor pentru CPP, acestea fiind îmbunătățite în rezultatul consultanței oferite de experții GIZ / GOPA.

Ședința consultativă pe tema completării fișelor pentru CPP în sectorul AAC, a fost organizată cu suportul Agenției pentru Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) și în parteneriat cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al Republicii Moldova.

<http://adrnord.md/>

PRIMA ȘEDINȚĂ DE PLANIFICARE REGIONALĂ ÎN SECTORUL MANAGEMENTULUI DEȘEURILOR SOLIDE

Pe 12 martie 2014, la Bălți, a avut loc prima ședință a grupurilor de lucru în domeniul Managementului deșeurilor solide (MDS) în Regiunea de Dezvoltare Nord (RDN), eveniment planificat în colaborare cu Agenția de Dezvoltare Regională Nord (ADR Nord) în cadrul proiectului „Modernizarea serviciilor publice locale (MSPL) în Republica Moldova”, implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

Prin organizarea acestei ședințe de lucru, organizatorii au urmărit să coordoneze Planul de lucru al echipei de experți în domeniul MDS pentru anii 2014-2015. În acest scop, au fost prezentate Planul de lucru, abordările ce țin de dezvoltarea acestuia, fazele de dezvoltare a proiectului, rezultatele scontate, precum și riscurile proiectului.

La ședința de lucru au participat reprezentanți ai GL sectorial regional existent și reprezentanți ai administrației publice locale din RDN, ADR Nord, GIZ și ONG.

„O acțiune de salubritate ce durează o zi în an, precum e ”Hai, Moldova!”, este cunoscută și salută de toți. Acum a venit timpul să spunem ”Hai, Regiunea Nord!”. Ședința de azi, parte a unui șir de evenimente pe aceeași temă, este o confirmare în plus a faptului că este nevoie de multă muncă pentru a face curat în regiunile republicii”, a menționat Ștefan Todirașcu, consultant GIZ în domeniul planificării și programării regionale.

La sfârșitul anului 2013, în cadrul proiectului MSPL, au fost definite Programele regionale sectoriale (PRS) în domeniul MDS pentru RDN, iar în februarie curent acestea au fost aprobate în cadrul ședinței Consiliului Regional pentru Dezvoltare Nord (CRD Nord).

Programul a inclus planificarea ac-

tivităților pentru crearea sistemelor de gestionare a deșeurilor pe zone de management al deșeurilor. Responsabilitățile

pentru realizarea activităților din aceste planuri le revin autorităților publice centrale și locale, precum și agențiilor de dezvoltare regională.

Pentru acordarea suportului de implementare a Planului de acțiuni la Programele menționate, proiectul MSPL preconizează elaborarea Studiilor de fezabilitate/Evaluarea impactului asupra mediului pentru sistemele regionale de gestionare a deșeurilor. Această activitate este susținută integral de Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor și Ministerul Mediului și se încadrează pe deplin atât în politica regională, cât și în cea de protecție a mediului promovată de ambele ministere.

Până în prezent, în domeniul planificării regionale în sectorul MDS au fost organizate, în RDN, 5 ateliere de lucru de dezvoltare a capacităților de planificare sectorială la nivel regional și local în cadrul proiectului MSPL. La nivel regional, se dorește o eficientizare a serviciilor publice în domeniul MDS, inclusiv optimizarea nivelului calității acestui serviciu prin acțiuni de modernizare a lui în corespundere cu standardele europene, precum și asigurarea conectării etapizate a serviciului de MDS la sistemele naționale.

<http://adrnord.md/>

APLic/PROIECTE PENTRU PRIMĂRIA TA!

DEZVOLTARE DURABILĂ PENTRU APL

Ambasada Republicii Lituania dă start perioadei de depunere a cererilor pentru proiecte de dezvoltare a cooperării (proiecte mici sau cofinanțare: până la 2.000 de euro), care vizează dezvoltarea instituțională durabilă, continuarea reformelor, consolidarea societății civile și a democrației, dezvoltarea regională și îmbunătățirea activității autorităților locale din Republica Moldova.

Cererile pot fi depuse de către persoanele fizice și juridice ale Republicii Lituania sau Republica Moldova.

Cererile pot fi transmise în limbile engleză, rusă sau lituaniană la adresa de e-mail: amb.md@urm.lt.

Conceptele vor fi acceptate până la 13 mai 2014.

Informații cu privire la prezentarea conceptelor și aplicarea pentru proiecte, procedurile de selecție, implementare și informații pentru furnizori sunt disponibile în descrierea cu privire la procedurile de implementare a Programului de Dezvoltare a Cooperării și Promovarea Democrației, stabilit prin Ordinul Nr. V-62 al Ministrului Afacerilor Externe al Republicii Lituania la 17 aprilie 2014 (<https://www.etar.lt/portal/forms/legalAct.html?documentId=c28ad600c60d11e38c43fee5c144a67d>).

Cheltuielile administrative nu trebuie să depășească 10% din valoarea totală a proiectului.

Pentru mai multă informație, vă rugăm să-l contactați pe Dl. Liutauras Bauža, I secretar al ambasadei, la adresa: liutauras.bauza@urm.lt.

Ambasada Republicii Lituania
str. Ion Vasilenco 24/1
Chișinău, MD-2001
Tel: (+373) 22 543194
Fax: (+373) 22 234287

CALM: CARTE DE VIZITĂ

Misiunea CALM este de a promova o administrație publică locală democratică, descentralizată, transparentă și eficientă, capabilă să contribuie efectiv la dezvoltarea comunităților locale și asigurarea membrilor săi cu servicii publice de calitate.

MEMBRII CALM BENEFICIAZĂ DE:

- Instrumente eficiente de promovare a descentralizării și autonomiei locale reale;
- Stabilirea unui parteneriat efectiv cu Guvernul și autoritățile publice centrale în baza principiilor de egalitate, colaborare, legalitate, transparență și respect reciproc.
- Promovarea cooperării constructive și permanente între autoritățile locale și cele centrale;
- Participarea la seminare/mese rotunde/ateliere de lucru/vizite de documentare pe domenii cu tematică strategică pentru comunitățile pe care le reprezintă;
- Consultanță juridică, economică, financiară, statistică etc.
- Organizarea cursurilor de instruire și a schimbului de experiență pentru aleșii și funcționarii din administrația publică locală;
- Efectuarea de analize și expertize ale cadrului legal;
- Editarea unor studii, ghiduri, manuale, cărți, reviste, publicații, filme;
- Promovarea drepturilor și intereselor membrilor CALM;
- Consultanță pe problemele noii legislații și oferirea recomandărilor de implementare a noilor prevederi;
- Consultanță specializată în diverse domenii: tehnologii informaționale, inginerie, arhitectură, contabilitate, management;
- Intermedierea unor acorduri de colaborare cu localități din R Moldova, precum și cu cele de peste hotarele țării;
- Asistență și sprijin în atragerea de fonduri și scriere de proiecte;
- Asistență, suport și informație pentru APL și documente de consiliere expediate cu regularitate: e-buletine, newsletter, website, pliante, ziare, alte materiale de informare și comunicare;
- Acces la briefinguri, consultări, studii și cercetări;
- Serviciu de informare direct prin telefon sau email;
- Suport și asistență în relațiile cu mass-media și facilitarea oportunității de a fi evidențiate în campaniile naționale media ale CALM.
- Promovarea cooperării intermunicipale, a bunelor practici și a colaborării internaționale;
- Stabilirea și dezvoltarea cooperării cu asociațiile și organizațiile naționale și internaționale;

CALM: TREI PRINCIPII DE AUR ALE APL

Congresul Autorităților Locale vă prezintă trei spoturi, realizate în parteneriat cu IDIS „Viitorul”, în care sunt redade, într-un stil artistic, condițiile în care sunt nevoiți să-și exercite misiunea publică edilii locali. Pentru a viziona integral spoturile, urmăriți postul de televiziune EURO TV sau accesați pagina oficială CALM - www.calm.md

1. PUTEREA LOCALĂ E PENTRU TINE!

2. STATELE DE PERSONAL - COMPETENȚA EXCLUSIVĂ A PUTERII LOCALE!

3. NU TE PLÂNGE DE NEVOI. CAUTĂ SOLUȚII!

CU CALM, ÎN OGLINDĂ!

DRAGI PRIETENI, MEMBRI AI CALM ȘI REPREZENTANȚII AI ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE DIN ÎNTREAGA ȚARĂ! Avem plăcerea să vă aducem la cunoștință faptul că, la inițiativa CALM, postul de televiziune EURO TV difuzează lunar o emisiune dedicată problemelor din administrația publică locală. Printre invitați vor fi reprezentanți ai APL de nivelul I și II, reprezentanți ai administrației publice centrale, experți în domeniu.

Emisiunea este difuzată o dată pe lună și este moderată de jurnalista Ecaterina Mitin-Stratan, realizatoarea proiectului „În Oglindă”. Scopul principal al emisiunii este de a atrage atenția societății asupra locului și rolului APL, dar și a accentua importanța descentralizării în dezvoltarea țării.

Suntem ferm convingși că numai prin identificarea și evidențierea problemelor din domeniul APL vom reuși să atragem atenția structurilor centrale asupra dificultăților cu care se confruntă administrațiile locale. Respectiv, vă sugerăm să dați de fiecare dată curs invitațiilor la emisiune, astfel încât opinia dvs. să poată fi auzită de o țară întreagă. Numai utilizând la maxim toate platformele de exprimare, inclusiv ziarul „Vocea Autorităților Publice Locale” și emisiunea radiofonică, vom reuși să facem ca și în Moldova să fie conștientizată o axiomă care în întreaga Europă este demult literă de lege:

COMUNITĂȚILE LOCALE PUTERNICE SUNT TEMELIA UNUI STAT!

Congresul Autorităților
Locale din Moldova

APEL

Către toate comunitățile, care doresc să încheie acorduri de cooperare/parteneriat/înfrățire cu localități din România, Cehia, Suedia, Letonia, Bulgaria, Polonia. Doritorii sunt rugați să transmită la CALM, via fax sau e-mail, următoarea informație despre comunități: numărul de locuitori, mărime localitate, etc., domeniile de cooperare și țara, din care ar dori să fie viitorii parteneri de cooperare.

Congresul
Autorităților
Locale
din Moldova
(CALM)

acordă servicii reprezentanților Administrației Publice Locale în vederea elaborării Planurilor Strategice, consultanță juridică, alte servicii, care pot avea un impact important asupra dezvoltării comunităților locale, a promovării descentralizării și consolidării autonomiei locale. Pentru detalii nu ezitați să ne contactați.

CALM e mereu alături!

În fiecare Sâmbătă, la ora 14.00, la postul de radio Vocea Basarabiei ascultați

„Vocea Administrației Publice Locale”

cu Victor Rusu

De asemenea, puteți asculta această emisiune on-line prin internet la <http://voceabasarabiei.net>